

Tomaž Kraigher, Barbara Ferik

Delovna projekcija prebivalstva Slovenije

Delovni zvezek št. 3/2013, let. XXII

Objava in povzemanje prispevkov sta dovoljena delno ali v celoti z navedbo vira. Avtorstvo je treba pripisati avtorju prispevka in ne Uradu RS za makroekonomske analize in razvoj. Mnenja, ugotovitve in sklepi so namreč v celoti avtorjevi in ne odražajo nujno uradnih stališč Urada RS za makroekonomske analize in razvoj.

Kratka vsebina: Delovni zvezek o projekcijah prebivalstva velja za študijski pregled pristopa k izdelavi projekcij. Projekcije so v današnjem času namenjene predvsem analizi vplivov staranja, s katerim so povezani tudi javnofinančni izdatki. Konkretni delovni zvezek pa je namenjen poskusu izdelave ustrežnejše projekcije prebivalstva kot je sedaj veljavna EUROPOP2010, ki upošteva za Slovenijo zelo visok selitveni prirast.

Ključne besede: prebivalstvo, rodnost, umrljivost, selitve, projekcije, staranje

Izdajatelj:
Urad RS za makroekonomske analize in razvoj
Gregorčičeva 27
1000 Ljubljana
Tel: (+386) 1 478 1012
Telefaks: (+386) 1 478 1070
E-naslov: gp.umar@gov.si

Odgovorna urednica: mag. Mateja Kovač (mateja.kovac@gov.si)

Delovni zvezek: Delovna projekcija prebivalstva Slovenije
Avtorja: Tomaž Kraigher in mag. Barbara Ferk (barbara.ferk@gov.si)

Delovni zvezek ni lektoriran.
Delovni zvezek je recenziran.

Ljubljana, avgust 2013

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

314(497.4)(0.034.2)

KRAIGHER, Tomaž

Delovna projekcija prebivalstva Slovenije [Elektronski vir] / Tomaž Kraigher, Barbara Ferk. - El. knjiga. - Ljubljana : Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, 2013. - (Zbirka Delovni zvezki UMAR ; letn. 22, 3)

ISBN 978-961-6839-20-4 (pdf)

1. Ferk, Barbara, 16.2.1979-
268397056

KAZALO VSEBINE

1 UVOD	1
2 OSNOVNE ZNAČILNOSTI NEDAVNEGA DEMOGRAFSKEGA RAZVOJA V SLOVENIJI	3
2.1 Rodnost.....	4
2.2 Umrljivost.....	9
2.3 Selitve.....	12
3 DELOVNA PROJEKCIJA PREBIVALSTVA SLOVENIJE DO LETA 2060	15
3.1 Nekatere dileme bodočega razvoja prebivalstva Slovenije.....	15
3.2 Izbira predpostavk za novo delovno projekcije prebivalstva.....	16
3.3 Izbira treh scenarijev in predstavitev rezultatov projekcije.....	21
3.4 Primerjava predpostavk in rezultatov osnovnega scenarija projekcije prebivalstva Slovenije z veljavno projekcijo EUROPOP2010 ter prejšnjo projekcijo UMAR (2005) in EUROPOP2008.....	25
4 SKLEP	27
PRILOGA 1 – Projekcije prebivalstva	31
PRILOGA 2 – Terminološki slovarček	35
Tabela P. 1: Projekcija prebivalstva Slovenije 2013–2060 – osnovni scenarij.....	31
Tabela P. 2: Projekcija prebivalstva Slovenije 2013–2060 – nizek scenarij.....	32
Tabela P. 3: Projekcija prebivalstva Slovenije 2013–2060 – visok scenarij.....	33

Kazalo tabel in slik

Tabela 1: Možno znižanje verjetnosti smrti za posamezne spolno-starostne skupine iz tablic umrljivosti 2007, pri različnih faktorjih znižanja ter posledice na podaljševanje pričakovanega trajanja življenja.....	17
Tabela 2: Tri kombinacije predpostavk za projekcijo umrljivosti.....	18
Tabela 3: Primerjava predpostavk in rezultatov različnih scenarijev nove projekcije prebivalstva Slovenije.....	24
Tabela 4: Primerjava predpostavk in rezultatov osnovne projekcije prebivalstva Slovenije s projekcijo UMAR 2005 in EUROPOP2010 in EUROPOP2008.....	26
Slika 1: Komponente rasti prebivalstva Slovenije, 1991–2012.....	4
Slika 2: Starostna sestava prebivalstva Slovenije, 1991–2011.....	4
Slika 3: Celotna stopnja rodnosti, države EU, 2011.....	5
Slika 4: Povprečna starost žensk ob rojstvu otroka, države EU, 2000 in 2011.....	6
Slika 5: Starost žensk ob rojstvu otroka, Slovenija, 1954–2011.....	6
Slika 6: Distribucija starostno specifičnih stopenj splošne rodnosti žensk v Sloveniji v letih 1961, 1971, 1981, 1991, 2001, 2011.....	7
Sliki 7: Distribucija starostno specifičnih stopenj splošne rodnosti žensk, izbrane države EU, 2011.....	8
Slika 8: Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu, države EU, 2011.....	9
Slika 9: Pričakovano trajanje življenja pri 65-ih letih, države EU, 2011.....	10
Slika 10: Verjetnosti smrti za starejše moške in ženske, Slovenija, 1982–2011.....	10
Slika 11: Umrljivost dojenčkov, države EU, 2011.....	11
Slika 12: Povprečna spolno-starostna sestava selitvenega prirasta prebivalstva Slovenije v obdobju 2002–2011.....	12
Slika 13: Meddržavne selitve po spolu, Slovenija, 1991–2011.....	13
Slika 14: Variante možnega nadaljnega razvoja starostno-specifičnih stopenj splošne rodnosti glede na velikost celotne stopnje rodnosti.....	20
Slika 15: Komponente rasti prebivalstva, osnovni scenarij.....	21
Slika 16: Število žensk v rodni dobi (15–49 let), osnovni scenarij.....	22
Slike 17: Število prebivalcev po večjih starostnih skupinah po treh scenarijih projekcije.....	23

Povzetek

Zaradi razlik med dejanskim razvojem prebivalstva Slovenije in zadnjimi uradnimi projekcijami Eurostata EUROPOP2010 se je ponovno pojavila potreba po lastnih projekcijah prebivalstva. Eurostat je namreč v leta 2011 objavljenih projekcijah za Slovenijo predpostavil zelo visok selitveni prirast, ki ga pa dejanska gibanja v letih 2010–2012 ne potrjujejo. Nasprotno, ob vztrajajoči gospodarski krizi je selitveni prirast nizek. Zato smo se odločili, da pripravimo novo delovno različico projekcije prebivalstva do leta 2060.

Projekcija predvideva, da se bo umrljivost še naprej zniževala, predvsem umrljivost odraslih do 85. leta, stopnja rodnosti naj bi po osnovnem scenariju ostala približno na sedanji ravni, selitveni prirast pa bi se v desetih letih povečal ponovno na okrog 3 tisoč oseb letno. Po tej projekciji bi število prebivalcev naraščalo do leta 2021, takrat pa bi začelo najprej počasi, nato pa vedno hitreje upadati. Razlog naj bi bil predvsem v umiranju številčnejših generacij, rojenih v obdobju 1950–1980, ki jih ne bi nadomestila rojstva in selitveni prirast. Ob takih predpostavkah bi imela Slovenija leta 2060 po osnovnem scenariju okrog 240 tisoč prebivalcev manj kot leta 2013.

Ne glede na različne kombinacije predpostavk projekcije ostaja, tako kot drugod po Evropi, osnovni problem nadaljnjega razvoja slovenskega prebivalstva njegovo staranje. Povečevala naj bi se namreč število in delež prebivalstva v starosti nad 65 let, še posebej pa tudi prebivalstva v starosti nad 80 let, ob hkratnem upadanju števila otrok ter slabšanju razmerja med aktivnim in vzdrževanim prebivalstvom. Po bolj pesimističnih ali tudi srednje verjetnih predpostavkah bo že kmalu po letu 2020 prišlo do pospešenega upadanja skupnega števila prebivalstva. Upadalo bo tudi število delovno sposobnega in delovno aktivnega prebivalstva, razen v primeru, če bi selitveni prirast v povprečju presegal številko 13.500 letno, kar pa je malo verjetno.

Summary

Due to the differences between actual development of the population of Slovenia and its latest official projections of Eurostat EUROPOP2010, there is a need to have own projections of the population. The main reason for the differences is the fact that Eurostat assumption about net migration was very high, what is not supported by the actual movements. On the contrary, due to the persistent economic crisis, net migration is low. Therefore, we decided to prepare a new working version of population projections for the period 2013-2060.

The projection assumes that mortality will continue to decline, particularly mortality of adults up to 85 years of age, the fertility rate will remain around current levels (according to baseline scenario), net migration will in ten years increase again to about 3 thousand per year. According to this projection, the population will grow until 2021, after this year the population will start at first slowly, then faster and faster declining, especially because the deaths of the numerous generations born in the period 1950-1980, which will not be replaced by births and net migration. According to these assumptions in the baseline scenario, Slovenia will have in 2060 240 thousand residents less than in 2013.

Irrespective of the different combinations of assumptions we have analyzed in the projections, the basic problem of further development of the Slovenian population remains aging. I.e. increase in the number and proportion of the population over 65 years of age, especially those over 80 years, while the number of children decline and the relationship between active and dependent population deteriorate, similarly to elsewhere in Europe. According to more pessimistic or even medium plausible assumptions, it is possible that the total population will start declining soon after 2020. The number of working age and economically active population will also decline, except in the case where the net migration would exceed the average number 13,500 per year, but which is unlikely.

1 UVOD

Zadnje lastne uradne projekcije prebivalstva Slovenije je leta 1995 objavil takratni Zavod RS za statistiko (v nadaljevanju SURS). Predstavljeno je bilo 7 variant projekcij za obdobje do leta 2020 na podlagi različnih kombinacij predpostavk o celotni rodnosti, pričakovanem trajanju življenja in neto selitvenem prirastu. Izhodišče projekcij je bilo stanje prebivalstva po Centralnem registru na dan 31.12.1991. Glede na kasnejši dejanski razvoj prebivalstva Slovenije se je izkazalo, da je bila v takratnih projekcijah SURS najbolj realna predpostavka o nadaljnjem podaljševanju pričakovanega trajanja življenja, ki se dejansko giblje nekje na ravni visokih variant, selitve in rodnost pa so se razvijale drugače kot so predvidevale te projekcije.

Zaradi razlik med dejanskim razvojem prebivalstva Slovenije in projekcijami SURS iz leta 1995 smo na Uradu za makroekonomske analize in razvoj (UMAR) začeli uporabljati lastne delovne projekcije prebivalstva. Novo projekcijo je bilo treba izdelati tudi zaradi spremenjene definicije stalnega prebivalstva, pa tudi zaradi prekratkega časovnega horizonta projekcij SURS (leto 2020). Projekcije UMAR so računane z lastnim modelom, ki nam omogoča takojšnjo vključitev najnovejših statističnih demografskih podatkov, upoštevanje spremenjenih predvidevanj glede prihodnjega razvoja, sprotno preveritev različnih predpostavk ter neomejen časovni horizont projekcij. Opravljeno delo na analizi različnih variant projekcij prebivalstva Slovenije smo dvakrat tudi objavili v Delovnih zvezkih UMAR (2/1998 in 10/2005).

Projekcije prebivalstva Slovenije so poleg UMAR-ja računale tudi druge institucije v Sloveniji, leta 2005 pa jih je prvič izračunal in objavil tudi Eurostat. Eurostat obnavlja projekcije prebivalstva svojih članic na približno vsake tri leta. Leta 2005 je prvič izračunal in objavil tudi projekcije prebivalstva za Slovenijo, kot takratno novo članico EU. Do sedaj je objavil projekcije prebivalstva Slovenije in ostalih držav članic EU tudi v okviru projekcij EUROPOP2008 in EUROPOP2010. V Sloveniji so projekcije prebivalstva poleg UMAR-ja računale tudi nekatere druge institucije, kot na primer Inštitut za ekonomska raziskovanja (IER), Ekonomska fakulteta (EF) in Urbanistični inštitut RS (UI).

Ob objavi prve projekcije prebivalstva Slovenije, ki jo je izračunal in objavil Eurostat, se je pojavilo vprašanje o njeni uporabni vrednosti za interne potrebe države. V Sloveniji bi namreč potrebovali enotno projekcijo prebivalstva, ki bi morala biti namenjena čim širšemu krogu uporabnikov za čim širši spekter namenov in za različne časovne horizonte, od kratkoročnega do različnih srednje in dolgoročnih. Po vstopu Slovenije v EU je postala potreba po takšni projekciji še izrazitejša, saj bi morali praviloma na ravni EU na vseh področjih nastopati z enotnimi izhodišči. Maja 2005 je bila pri SURS ustanovljena posebna delovna skupina, v kateri so sodelovali predstavniki MDDSZ (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve), MNZ (Ministrstvo za notranje zadeve), ZPIZ (Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje), UMAR, IVZ, EF, IER, UI, SURS, ki je na svojem prvem sestanku obravnavala takratne Eurostatove projekcije prebivalstva za Slovenijo za obdobje 2004–2050. Sprejela je sklep, da so predpostavke te osnovne (angl. basic) projekcije dovolj verjetne, da jo lahko SURS kljub nekaterim metodološkim pomanjkljivostim objavi kot enotno uradno projekcijo prebivalstva Slovenije.

Leta 2007 je Eurostat pričel delo na novelaciji projekcij prebivalstva, ki naj bi upoštevale tudi morebitne spremenjene predpostavke, ki bi jih pripravili nacionalni statistični uradi članic EU. Na sestanku delovne skupine za projekcije prebivalstva Slovenije septembra 2007 se je izoblikovalo mnenje, da predlaganih ciljnih vrednosti variant projekcije ni treba spreminjati, vendar pa je potrebno dinamiko doseganja teh ciljnih vrednosti popraviti tako, da se upoštevajo najnovejše tablice umrljivosti in najnovejši podatki o starostno specifičnih stopnjah splošne rodnosti. Nova Eurostatova projekcija je bila objavljena leta 2008 in je te pripombe slovenske strani večinoma upoštevala.

V naslednjem krogu projekcij EUROPOP2010 je bila komunikacija med Eurostatom in SURS neuspešna. Vlogo delovne skupine za projekcije prebivalstva Slovenije je delno prevzela Delovna skupina za staranje prebivalstva Slovenije, ki sta jo vodila UMAR in kasneje MF. Osnovna slabost projekcije EUROPOP2010 je, da je kot predpostavko o selitvenem prirastu upoštevala povprečni selitveni prirast v obdobju 2005–2008, to pa je bil v Sloveniji čas visoke konjunktore in visokega zaposlovanja tujih delavcev, zlasti v gradbeništvu, in zato tudi čas izredno visokega selitvenega prirasta. Zato so rezultati te projekcije za Slovenijo po številu prebivalcev sistematično previsoki, hkrati pa neustrezni tudi glede starostne sestave prebivalstva.

Tako se zopet pojavlja potreba po ustrežnejši projekciji prebivalstva Slovenije. Eurostat sicer pripravlja nov krog projekcij prebivalstva EUROPOP2013, ki naj bi bila objavljena spomladi 2014. Slovenija si mora prizadevati, da bodo pri tem upoštevani njeni strokovni argumenti v zvezi s predpostavkami. Pričujoči Delovni zvezek je zato namenjen ponovni analizi različnih predpostavk glede rodnosti, umrljivosti in selitvenega prirasta in hkrati izbiri neke delovne variante projekcije prebivalstva Slovenije, ki bi bila vsaj za kratko- in srednjeročne potrebe bolj ustrezna od trenutno veljavne EUROPOP2010.

Jedro delovnega zvezka je razdeljeno na dva dela (poglavje 2 in 3), pri čemer v prvem opisujemo osnovna demografska gibanja v preteklosti, drugo pa je namenjeno projekcijam. Uporabili smo podatke, ki so bili na voljo do 10. 7. 2013. To pomeni, da so za določene osnovne kategorije bili na voljo že podatki za leto 2012 (število prebivalstva na dan 1. 1. 2013, število rojenih, umrlih), večinoma pa se podatki nanašajo na leto 2011, za katero imamo tudi ustrezne primerjave na ravni EU. Na koncu delovnega zvezka smo v želji po večji razumljivosti besedila dodali še kratek terminološki slovarček.

2 OSNOVNE ZNAČILNOSTI NEDAVNEGA DEMOGRAFSKEGA RAZVOJA V SLOVENIJI

Na demografsko rast in starostno sestavo prebivalstva vplivajo tri osnovne komponente: rodnost, umrljivost in selitve. Njihov razvoj je običajno dolgoročnejshe narave, odvisen od kulturnih, tehnoloških, gospodarskih in političnih pogojev, ki določajo življenjske navade in možnosti prebivalstev posameznih držav. Zato nam poznavanje dejstev in analiza vzrokov preteklega razvoja teh treh osnovnih komponent demografske rasti omogočata tudi oblikovanje predpostavk o njihovem bodočem razvoju in s tem oceno ali projekcijo bodočega števila in starostne sestave prebivalstva.

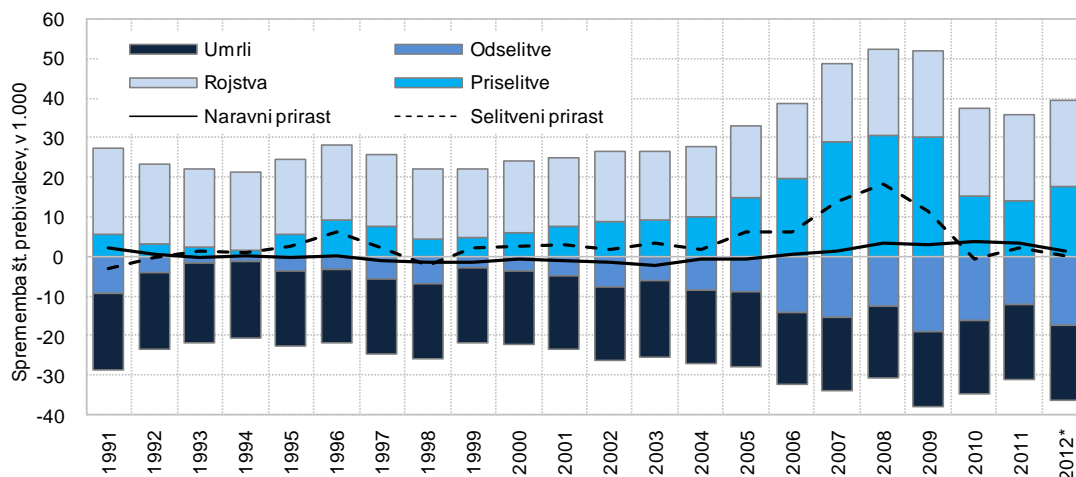
Prebivalstvo Slovenije se povečuje, a le počasi. Prvič je število prebivalcev presešlo dva milijona sredi leta 2005, najbolj pa se je povečalo leta 2008 ob visokem selitvenem prirastu. Na začetku leta 2009 je bilo v Sloveniji za 1,1 % več prebivalcev kot leto prej. Osnovni vzrok povečevanja prebivalstva v obdobju 2005–2009 je bil visok selitveni prirast, povezan s pospešitvijo gospodarske rasti in vstopom Slovenije v EU, v zadnjih treh letih pa se je močno zmanjšal.

Leta 2006 se je po desetih letih število prebivalstva zopet začelo povečevati, tudi zaradi pozitivnega naravnega prirasta. Stopnja rodnosti je od takrat višja od stopnje umrljivosti. Leta 2008 je število rojenih prvič po letu 1991 zopet presešlo 20 tisoč, od leta 2004 do leta 2010 pa se je tudi nenehno povečevalo. Leta 2011 in 2012 pa se je število rojenih nekoliko zmanjšalo. Leta 2012 smo na 1.000 prebivalcev beležili 10,7 rojenih (v letih 2010 in 2011 je to bilo več kot je znašalo povprečje EU-27) in 9,4 umrlih (od leta 1984 stopnja umrljivosti ni preseгла povprečja EU).

Zaradi upadanja rojstev, zmanjševanja umrljivosti in s tem podaljševanja življenja se spreminja starostna sestava prebivalstva. Povečujeta se delež starega prebivalstva in koeficient odvisnosti starega prebivalstva. Pričakovano trajanje življenja, ki se v Sloveniji od leta 1994 neprekinjeno podaljšuje, je leta 2011 pri moških doseglo 76,6 leta, pri ženskah pa 82,9 leta, pri čemer se razlika med spoloma zmanjšuje. Podaljševanje življenjske dobe je privedlo tudi do sprememb v starostni strukturi prebivalstva. Na začetku leta 2013 je bilo v Sloveniji na 100 delovno sposobnih starih 20–64 let 26,9 prebivalcev v starosti nad 65 let (kar je 9,3 o. t. več kot leta 1991). Delež starega prebivalstva je znašal 17,1 %, tj. 6,3 o. t. več kot leta 1991. Starejših od 80 let je bilo že skoraj 93 tisoč ali še enkrat več kot leta 1991. Koeficient starostne odvisnosti starejših in delež starejših med prebivalstvom sta še vedno nižja kot v povprečju EU, vendar se razlika zmanjšuje. Po projekcijah prebivalstva EUROPOP2010 naj bi se do leta 2060 delež starejših od 65 let v skupnem prebivalstvu povečal na 31,6 % (EU-27: 29,5 %), koeficient starostne odvisnosti starejših (ob upoštevanju delovno sposobnega prebivalstva v starosti 20–64) pa na 63,4 (57,6 ob upoštevanju delovno sposobnega prebivalstva v starosti 15–64) (EU-27: 57,7 oz. 52,6) in bi tako oba preseгла povprečje EU. Vendar moramo biti pri uporabi projekcij previdni. Če namreč primerjamo dejansko gibanje prebivalstva od izhodiščnega leta projekcije (2010–2013) z ocenjenim v projekciji EUROPOP2010, vidimo, da je bila zaradi predpostavke visokih neto migracij predvsem precenjena ocena števila delovno sposobnega prebivalstva (20–64 let), ki ga je bilo na začetku leta 2013 za 1,8 % (23.761 ljudi) manj kot v projekciji. Zaradi tega in zaradi malenkost višjega števila starejšega prebivalstva je tudi koeficient starostne odvisnosti

starejših na začetku leta 2013 višji kot v projekciji (za 0,5 o. t.). Tak demografski razvoj bo ob dejstvu, da imamo v Sloveniji tudi najnižjo stopnjo zaposlenosti starejših delavcev med državami EU, močno povečal pritisk na obremenitev dohodkov delovno aktivnega prebivalstva in države. Ta problem sicer presega vsebino tega delovnega zvezka, velja pa nanj opozoriti.

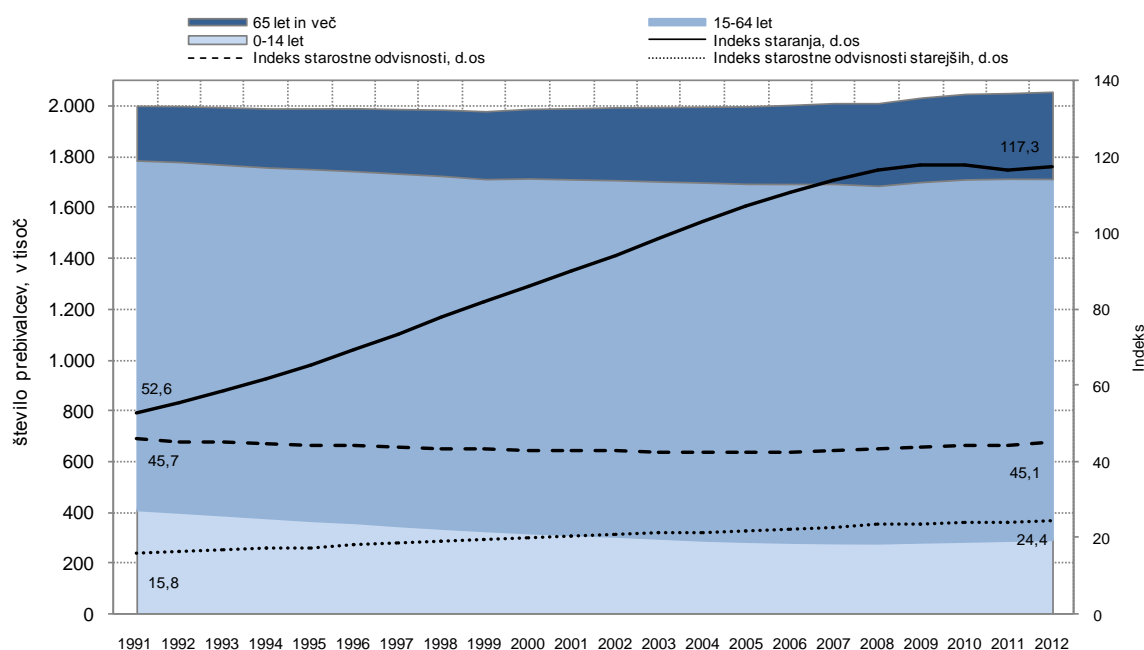
Slika 1: Komponente rasti prebivalstva Slovenije, 1991–2012

Vir: SURS.

Opomba: Od leta 2008 po novi definiciji prebivalstva in selivcev; * – predhodni podatki.

Slika 2: Starostna sestava prebivalstva Slovenije, 1991–2011

Vir: SURS, preračuni avtorjev.

2.1 Rodnost

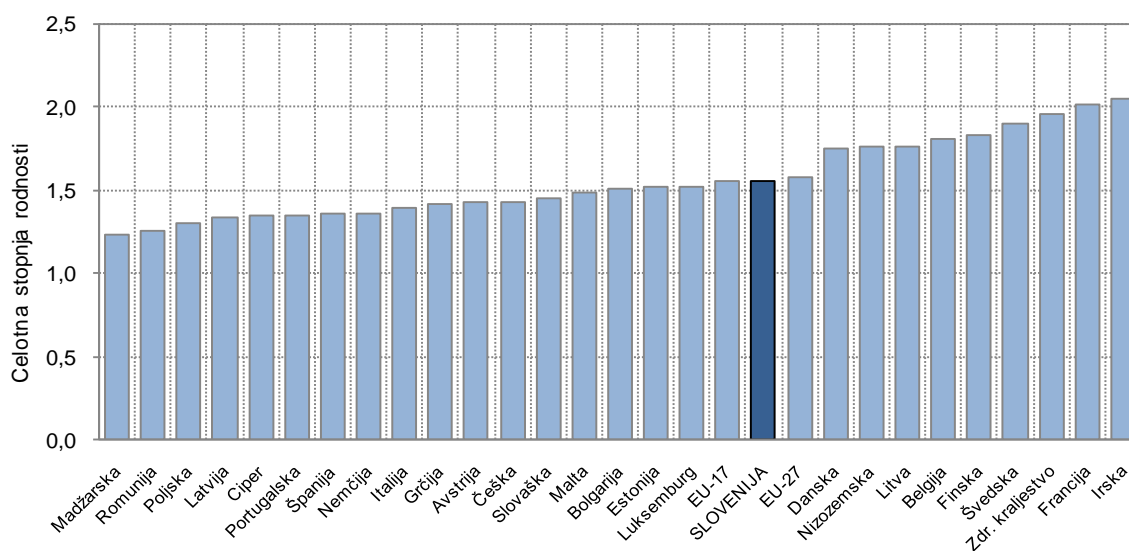
Rodnost se je v zadnjem stoletju tako v Sloveniji kot v razvitih državah zniževala. Vse več žensk je bilo vključenih v izobraževalni sistem, informacije o metodah za uravnavanja rojstev in

same metode pa so postale bolj dostopne. Gre za fazo demografskega prehoda, kjer sta rodnost in umrljivost nizki, posledično pa število prebivalstva le počasi narašča.

Celotna stopnja rodnosti v Sloveniji je najnižjo vrednost dosegla leta 2003 (1,20 otroka na žensko v rodni dobi)¹, po tem letu pa se je nekoliko zvišala. Leta 2010 in 2011 je bila najvišja po letu 1988. Stopnja rodnosti je zadnjič dosegla raven, ki še zagotavlja nezmanjšano obnavljanje prebivalstva, leta 1980 (2,11). Po tem letu se je celotna stopnja rodnosti dejansko vseskozi zniževala do leta 2004, ko se je začela rahlo povečevati in od leta 2010 presega 1,50 (2010: 1,57; 2011: 1,56; 2012: 1,58) otroka na žensko v rodni dobi. Po tem kriteriju se je Slovenija uvrstila na povprečje držav EU. Razlogi za nizko rodnost v Sloveniji v preteklosti so delno ekonomske narave (omejene možnosti zaposlitve in zato še vedno visoka brezposelnost mladih, pomanjkanje cenovno dostopnih stanovanj ter problemi pri zaposlovanju žensk, če je pričakovati, da bodo koristile porodniški dopust), delno pa gre za tranzicijo, ki je bila značilna za vse razvite države in je posledica visoke vključenosti žensk v izobraževalni sistem (v Sloveniji je bilo v obdobju 2007–2011 skoraj 60 % žensk v starosti 20–24 let vključenih v terciarno izobraževanje). Ženske se odločajo za rojstva v kasnejših letih in za manj otrok. Povečanje rodnosti od leta 2004 naprej je, poleg preteklega odlaganja rojstev, verjetno tudi posledica ekonomske konjunktore, nikakor pa ne večjih generacij žensk v rodni dobi (15–49 let). Število žensk v rodni dobi se namreč znižuje že od leta 1998, v primerjavi z letom 1991 pa jih je bilo na začetku leta 2013 manj že za 8,6 %.

Tudi v drugih članicah EU rodnost ne dosega ravni za enostavno obnavljanje prebivalstva. Stopnjo okoli 2,0 otroka na žensko v rodni dobi so v zadnjih štirih letih imele le Irska, Francija in Združeno kraljestvo. Od leta 2004 do leta 2008 (2003: 1,47; 2008: 1,60) se je rahlo povečala tudi stopnja rodnosti v povprečju EU, ki je nato stagnirala, leta 2011 pa se je že rahlo znižala (1,57). Zadnje stopnje rodnosti po posameznih državah članicah EU prikazujemo na Sliki 3.

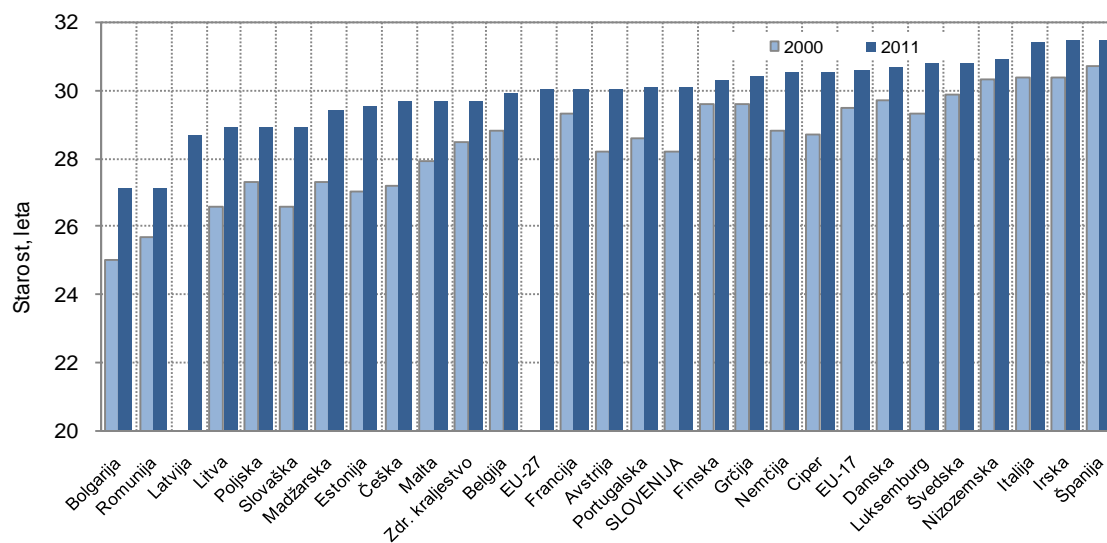
Slika 3: Celotna stopnja rodnosti, države EU, 2011

Vir: Eurostat.

¹ Od kar imamo na voljo podatke, tj. od leta 1954.

Slika 4: Povprečna starost žensk ob rojstvu otroka, države EU, 2000 in 2011

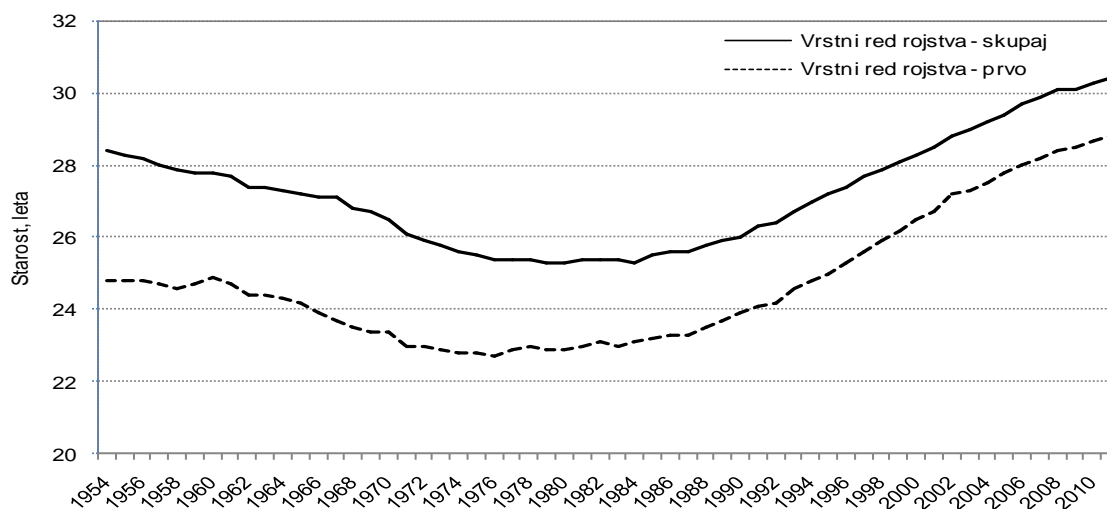

Vir: Eurostat.

Povprečna starost žensk ob rojstvu otroka se zvišuje že od srede 80. let prejšnjega stoletja.

Povprečna starost ob rojstvu vseh otrok je leta 2011 v Sloveniji znašala 30,4 leta in se je od leta 1985 povečala za 4,9 leta. Povprečna starost ob rojstvu prvega otroka pa se je od takrat povečala za 5,6 let in je leta 2011 znašala 28,8 leta. Od leta 2007 je povprečna starost žensk ob rojstvu že nekoliko višja kot v povprečju EU. Med državami EU je najvišja na Irskem² (31,4), v Španiji in Italiji (31,5 let), najnižja pa v Bolgariji in Romuniji (27,1 let).

Slika 5: Starost žensk ob rojstvu otroka, Slovenija, 1954–2011

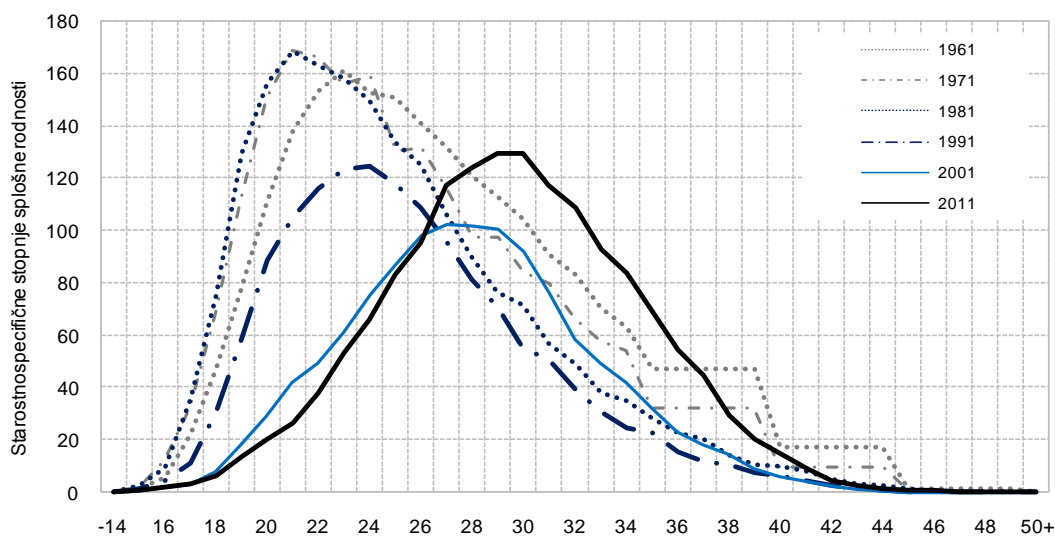

Vir: Eurostat.

² S to razliko, da ima Irska visoko stopnjo celotne rodnosti, tj. več otrok na žensko. To torej lahko pomeni, da tam ženske sicer ne odlagajo rojstev, ampak je starost ob rojstvu otrok višja tudi zaradi tega, ker je seveda ob vsakem naslednjem rojstvu ženska starejša. Razlika med starostjo ob rojstvu vseh otrok in prvega otroka je na Irskem ena izmed višjih in znaša 2,2 leti, najvišja je v Estoniji 3,1 leta, v Sloveniji pa znaša 1,7 leta.

V zadnjih desetih letih se je v Sloveniji opazneje povečala rodnost žensk starejših od 27 let, rodnost mlajših pa se je le malenkost zmanjšala. Večje število rojstev je posledica večje rodnosti žensk, starejših od 27 let, zmanjševanje rodnosti žensk v skupini 20–24 let pa se je v zadnjih letih ustavilo. Od leta 2006 se povečuje tudi število rojstev četrtega in višjih redov, ki je leta 2010 doseglo tudi najvišji delež (3,8 %) po letu 1979. V primerjavi z letom 1991 so razlike že večje, saj se je celotna krivulja pomaknila v desno (Slika 6), kar pomeni, da se je takrat največ otrok rodilo ženskam v starosti 23 in 24 let (17,7 % od skupnega števila rojstev), leta 2011 pa v starosti 29 in 30 let (17,4 %). Analizirano po petletnih starostnih skupinah se je leta 2011 največ otrok rodilo materam v starostni skupini 30–34 let (36,3 % od skupnega števila rojstev v tem letu), leta 2010 je ta delež prvič presegel delež otrok rojenih materam starim 25–29 let (35,1 %). Delež otrok rojenih materam starim od 40–44 let je od leta 2007 ponovno na ravni tistega iz leta 1973 in prej (okoli 2,0 %). Od leta 1991 se je zelo povečal delež žensk, ki so ob rojstvu otrok stare 35–39 let (2011:14,5 %; 1991: 5,1 %), delež v starostni skupini 30–34 let pa se je povečal za 21,5 o. t.. Leta 2011 je bilo v Sloveniji žensk, ki niso rodile in so starejše od 15 let 25,9 %, starih nad 30 let dobra desetina, po rodnem obdobju, od 50. leta naprej pa manj kot desetina. Dobra polovica žensk, ki so rodile, je rodilo dva otroka, dobra četrtnina pa enega.

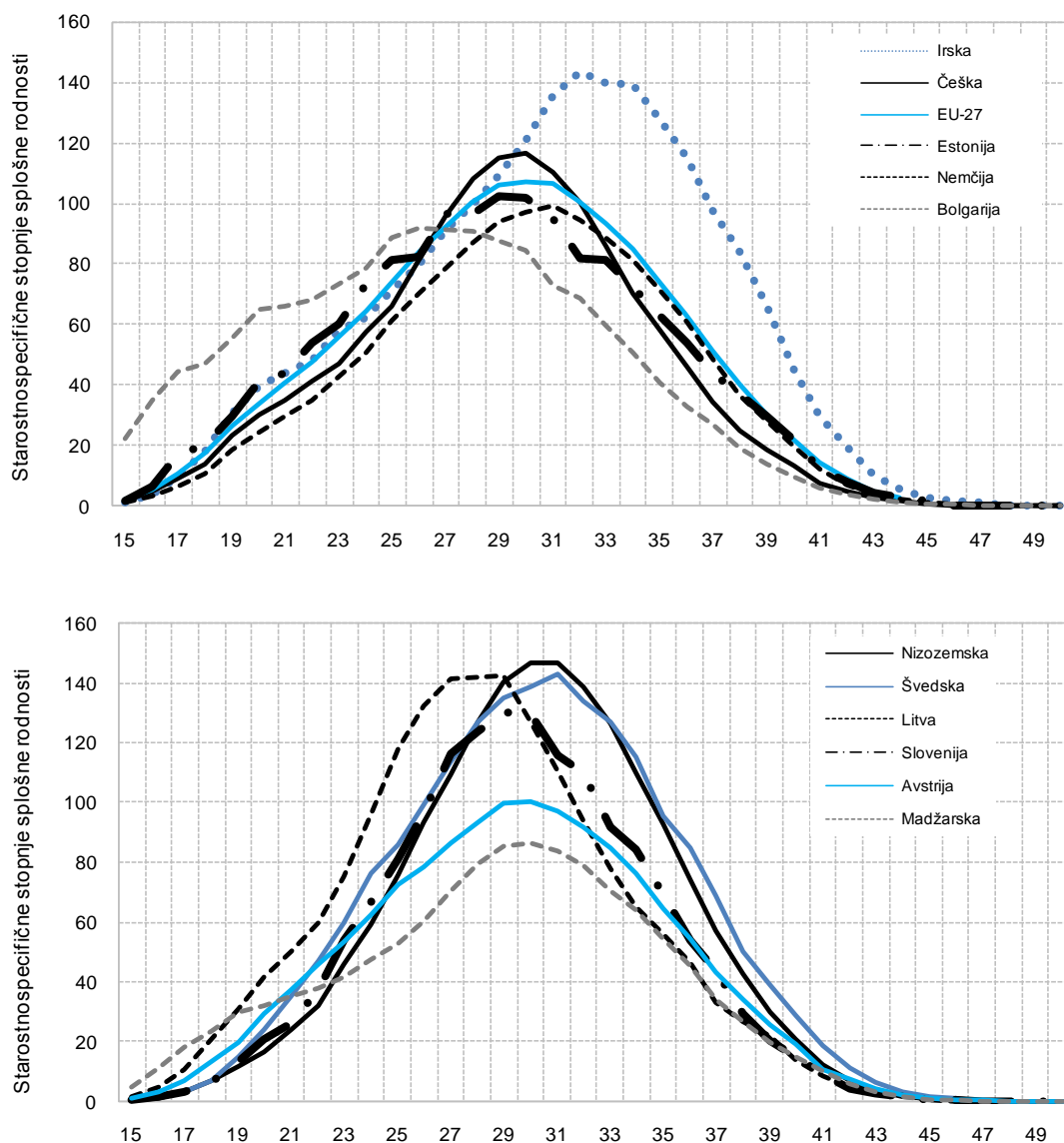
Slika 6: Distribucija starostno specifičnih stopenj splošne rodnosti žensk v Sloveniji v letih 1961, 1971, 1981, 1991, 2001, 2011

Vir: SURS.

Opomba: Za ženske po 35. letu imamo za leti 1961 in 1971 podatke le po petletnih starostnih skupinah, zato smo agregatni podatek pripisali tudi posamezni starosti.

Sliki 7: Distribucija starostno specifičnih stopenj splošne rodnosti žensk, izbrane države EU, 2011

Vir: Eurostat.

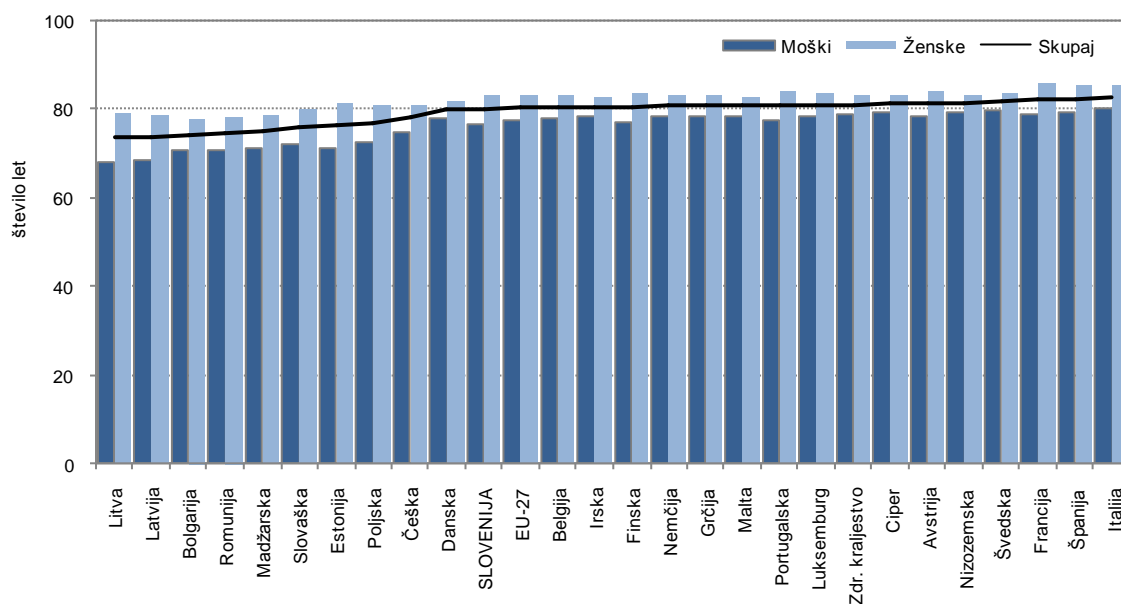
Leta 2011 in 2012 se je število rojstev zmanjšalo. Število živorojenih, ki se je v Sloveniji začelo povečevati leta 2004 in se je do leta 2010 v povprečju na leto povečalo za 3,7 %, je leta 2011 začelo upadati. Leta 2012 se je rodilo podobno število otrok kot leta 2011 (9 manj), tj. 405 manj kot leta 2010.

Zakonska zveza, ki je bila v preteklosti povezana z nastajanjem družine in biološko reprodukcijo prebivalstva, že nekaj časa ni več pogoj za rojstvo otrok. Po letu 1980 (13 %) je število otrok rojenih zunaj zakonske zveze začelo strmo naraščati in do leta 2011 naraslo že na 56,8 %. To je bil najvišji delež v EU in ga lahko povezujemo z odprtostjo in desekularizacijo družbe v tem segmentu. V tradicionalnih Grčiji in na Cipru je teh otrok najmanj (2011: 7,9 % oz. 16,9 %). Podatke prikazujemo kot eno izmed običajnih demografskih kategorij, ki pa jo pri naši projekciji ne vključujemo (saj ni več v pozitivni korelaciji s številom rojstev).

2.2 Umrljivost

Od leta 2006 stopnja umrljivosti vztraja na najnižji ravni doslej, pričakovano trajanje življenja ob rojstvu pa se še naprej neprekinjeno povečuje. Stopnja umrljivosti je imela od začetka 80. let, sicer ob občasnih nihanjih, tendenco upadanja, od leta 2006 pa vztraja na najnižji ravni doslej, 9,1–9,2 umrlega na 1.000 prebivalcev. Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu se po krajši stagnaciji na začetku tranzicijskega obdobja od sredine 90-ih let dalje neprekinjeno povečuje. Leta 2011 je za ženske znašalo 82,9 let, za moške pa 76,6 let. V primerjavi z letom 1995 se je podaljšalo za 5,1 oz. 6,3 let, kar pomeni, da se pričakovano trajanje življenja v zadnjih letih bolj povečuje pri moških, razlika med spoloma pa se zadnja štiri leta zmanjšuje (leta 1991 je znašala 7,8 leta). Zmanjšanje vrzeli med moškimi in ženskami lahko v večini držav vsaj delno pripišemo zmanjšanju razlik v tveganih življenjskih slogih (npr. kajenje) in manjši umrljivosti moških zaradi srčno-žilnih obolenj. V zadnjih letih se je pri nas zmanjšala umrljivost moških med 65. in 74. letom, povečala pa umrljivost v skupini 80 do 84 let. Leta 2011 se je pri moških umrljivost vidneje povečala le v starosti nad 80 let, zmanjšala pa predvsem v starostnih skupinah 50–59 let in 70–74 let. Pri ženskah se je tega leta povečala v skupini 60 do 64 let (kjer se je vidneje povečal delež smrti zaradi duševnih in vedenjskih motenj, bolezni obtočil, dihal in precej tudi prebavil, ki pa po padcu v letu 2010 ni dosegel deleža iz leta 2009) in nad 85 let. V letu 2011 je bilo med umrlimi ženskami 61,1 %, med umrlimi moškimi pa 31,6 % starejših od 80 let.

Slika 8: Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu, države EU, 2011

Vir: Eurostat.

Opomba: Zaradi različne metodologije, se pričakovano trajanje življenja objavljeno

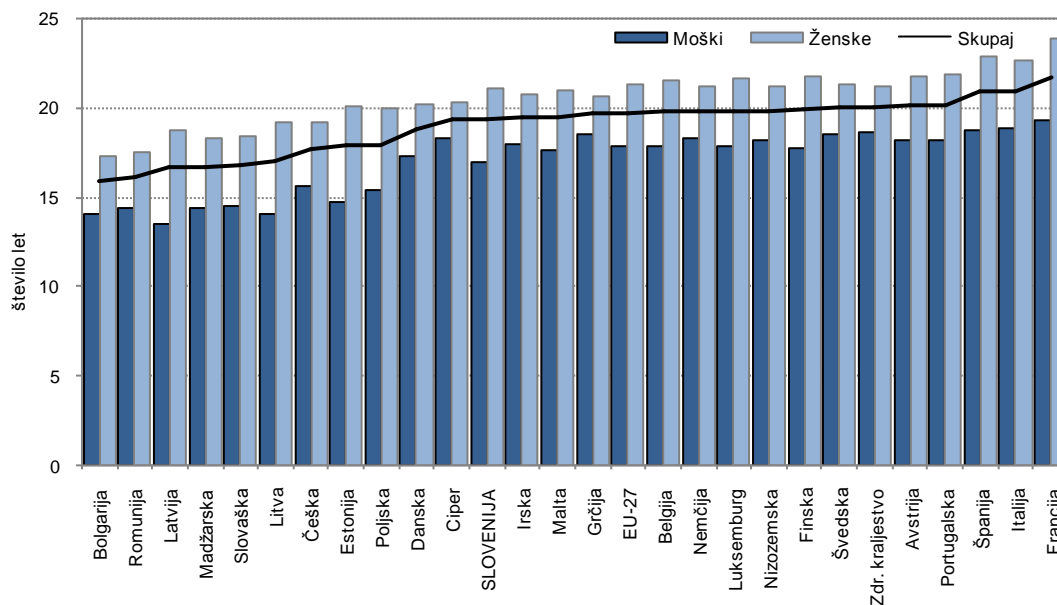
v Eurostat (gl. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_SDDS/Annexes/demo_mor_esms_an1.pdf) in

SURS (gl. http://www.stat.si/doc/metod_pojasnila/05-111-MP.pdf) nekoliko razlikuje (leta 2011 je po podatkih Eurostat PTŽ za moške višje za 0,2 leta, za ženske pa za 0,4 leta). Za namene primerjave z državami EU uporabljamo podatke Eurostat-a, sicer SURS-a.

Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu se še naprej povečuje tudi v večini držav članic EU. To lahko pripišemo več dejavnikom, vključno s povečevanjem življenjskega standarda, bolj

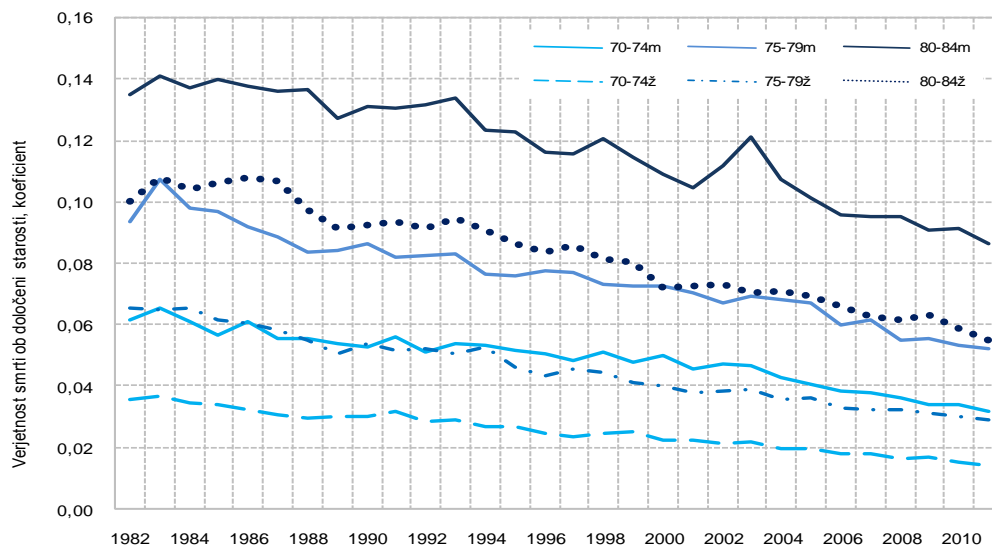
zdravemu življenjskemu slogu, višji izobrazbi in s tem osveščenosti ter večji dostopnosti do zdravstvenih storitev. Pričakovano trajanje življenja je v Sloveniji zaradi krajšega pričakovanega trajanja za moške nekoliko nižje kot v povprečju EU (ki je leta 2010 znašalo 77,4 leta za moške; 83,2 leta za ženske). Tudi leta 2011 (80,1 leta) je bilo nižje kot v starih članicah (z izjemo Danske) in višje kot v večini novih članic (z izjemo Cipra in Malte; podatkov za povprečje EU še ni bilo na voljo). Slednje drži tudi za moške (SI: 76,8 leta), medtem ko se pri ženskah uvrščamo višje (SI: 83,3 leta), saj ima nižjo pričakovano trajanje življenja žensk kar 15 držav članic EU.

Slika 9: Pričakovano trajanje življenja pri 65-ih letih, države EU, 2011

Vir: Eurostat.

Slika 10: Verjetnosti smrti za starejše moške in ženske, Slovenija, 1982–2011

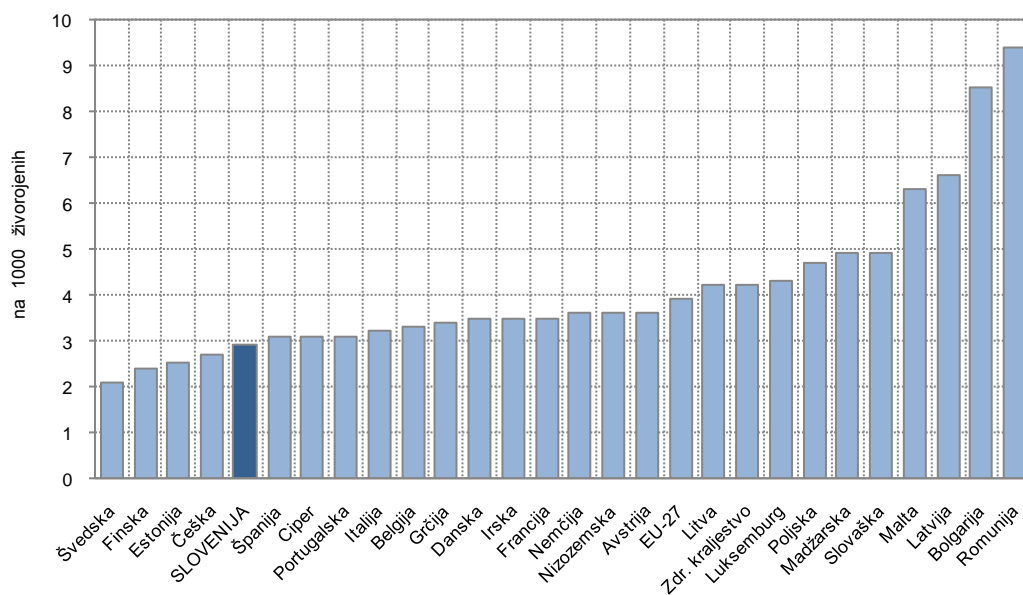

Vir: Eurostat.

Primerjava verjetnosti smrti po spolno-starostnih skupinah pokaže, da se je umrljivost od leta 1982, ko so razpoložljivi primerljivi statistični podatki Eurostata, znižuje. Še vedno je višja pri moških, razlike pa se s starostjo v primerjavi z ženskami povečujejo. Primerjava verjetnosti smrti po starostnih skupinah pokaže, da se je umrljivost pri moških v starosti 35–69 let v obdobju 1991–2011 zmanjšala bolj kot pri ženskah te starosti. Najbolj se je zmanjšala v starostni skupini 35–39 let (-66,6 %), najmanj pa v skupini 80–84 let (-33,7 %), pri ženskah pa 25–29 let (-72,8 %), najmanj pa 40–44 let (-35,2 %). Na Sliki 10 prikazujemo dinamiko verjetnosti smrti za starejše ženske in moške, ki se je v času najhitreje zmanjševala³.

Umrlijivost dojenčkov je že od leta 1986 zaradi visoke ravni zdravstvenega varstva nosečnic, porodnic in otrok v Sloveniji nižja kot v povprečju EU. Od omenjenega leta, ko je v prvem letu življenja umrlo 11,9 dojenčkov na 1.000 živorojenih, se je ta umrljivost v desetih letih prepolovila, v letih 2008 in 2009 pa dosegla najnižjo vrednost, in sicer 2,4. Leta 2009 je bila tudi najnižja med državami EU-27. V naslednjih dveh letih je bila višja, 2,5 in 2,9. Leta 2011 se je Slovenija uvrstila šele na peto mesto med državami EU, vendar pa je takšno nihanje pri tako nizki umrljivosti verjetno normalno. Leta 2012 je umrljivost dojenčkov padla na najnižjo raven doslej, na 1,6. Njeno zniževanje je sicer splošni trend v razvitejših državah, na to pa vplivajo predvsem specifični preventivni ukrepi na področju prenatalnega in neonatalnega zdravstvenega varstva ter vpliv splošne blaginje v družbi.

Slika 11: Umrlijivost dojenčkov, države EU, 2011

Vir: Eurostat.

Razlika v umrljivosti dojenčkov glede na spol ni več velika. Na splošno je značilno, da je za dečke višja. Tako je bilo tudi v Sloveniji od leta 1956 do leta 2004, nato pa je bila, verjetno tudi zaradi razmeroma majhnega števila prebivalstva in s tem rojenih pri nas (od leta 1991 se je umrljivost dečkov v prvem letu starosti zmanjšala za skoraj 7 na 1.000 dečkov omenjene starosti, z 10,5 na 3,6; za deklice s 5,8 na 2,1), do leta 2011 že nižja od umrljivosti deklic. Leta 2011 se je

³ Zadnja starostna skupina, za katero so na voljo podatki je 85+, kjer je verjetnost smrti 1,0, zato te ne prikazujemo.

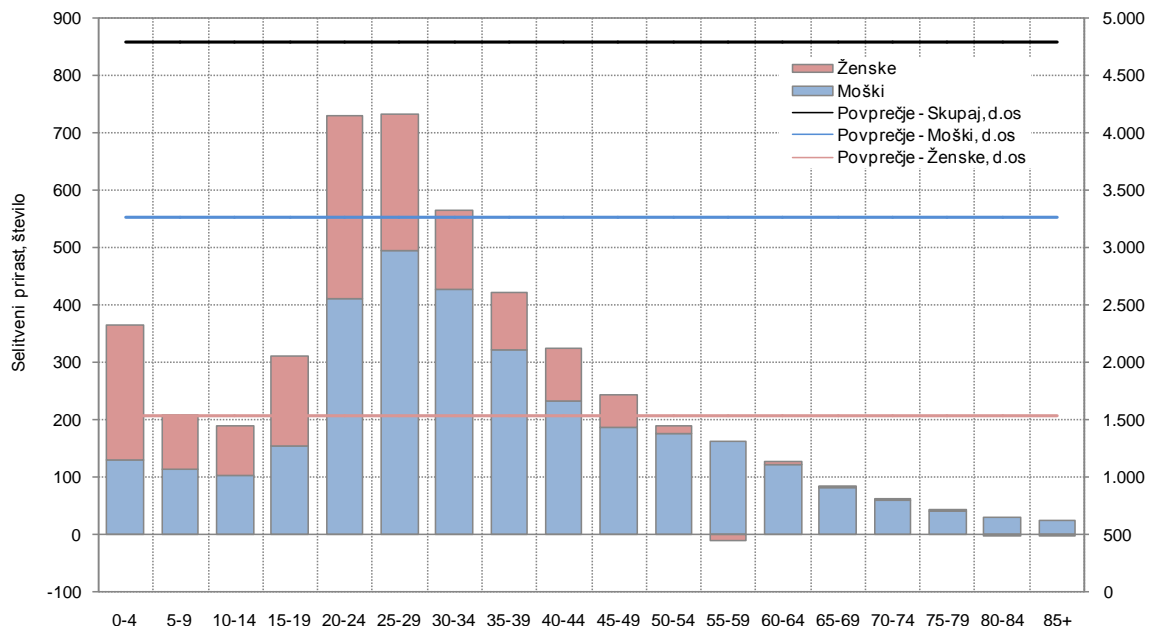
umrljivost dečkov zopet vidneje povečala (z 2,1 na 3,6). Po podatkih Eurostata se je med letoma 1982 in 2011 verjetnost smrti (gl. terminološki slovarček v prilogi) v prvem letu življenja pri dečkih zmanjšala za 68,7 %, pri deklicah pa za 78 %, med letoma 1991 in 2011 pa za 65,6 % oz. 62,9 %.

2.3 Selitve

Na obseg selitvenega prirasta vplivajo predvsem ekonomski in politični razlogi. Z ekonomskega vidika so pomembna neskladja med ponudbo in povpraševanjem na trgu dela v posameznih državah ter razlike v dohodkih, delovnih in življenjskih razmerah ter možnostih poklicnega razvoja. Tako je Slovenija, kot najbolj razvita centralno- in vzhodnoevropska država, še naprej privlačila delovno silo predvsem iz držav na območju nekdanje Jugoslavije. Odseljevanje slovenskih državljanov v tujino je bilo v tem času razmeroma majhno, se je pa močno povečalo v zadnjih letih.

Med selivci prevladujejo moški. V obdobju 2002–2011 je bilo v povprečju v selitvenem prirastu 31,9 % žensk, med priseljenimi jih je bilo 35,9 %, med odseljenimi pa 37,3 % (Slika 12). Dve tretjini priseljenih v omenjenem obdobju je bilo v starih 20–44 let (67,7 %), nekoliko več pa je bilo toliko starih med odseljenimi (71,2 %). Nekoliko višji je bil delež te skupine tudi pri ženskah. Otrok (do 14. leta) je bilo v selitvenem prirastu 15,9 %, starejših od 65 let pa 5 %.

Slika 12: Povprečna spolno-starostna sestava selitvenega prirasta prebivalstva Slovenije v obdobju 2002–2011

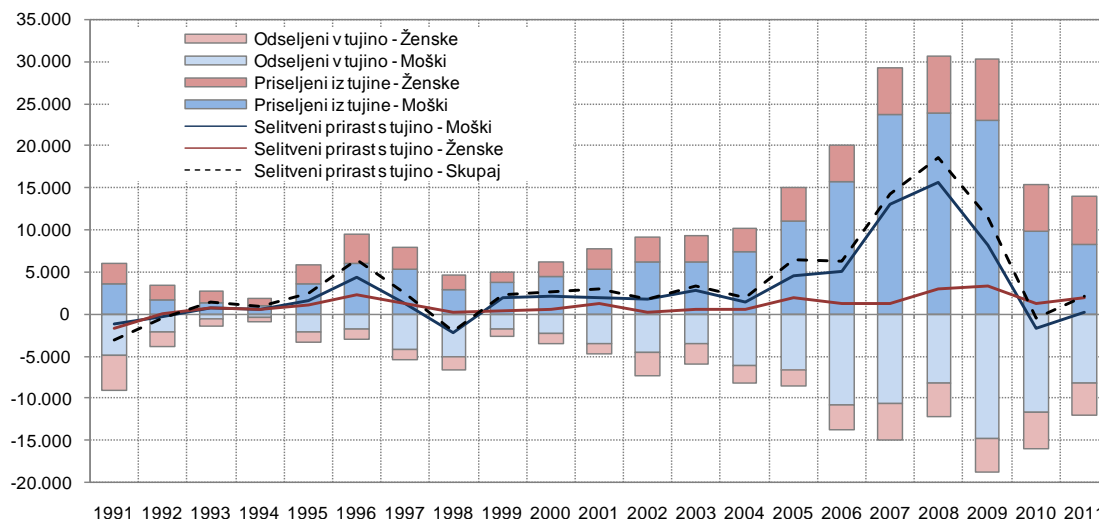
Vir: SURS, preračuni avtorjev.

Opomba: Od leta 2008 po novi definiciji prebivalstva in selivcev.

Največji selitveni prirast smo beležili leta 2008. Selitveni prirast s tujino je v obdobju 1995–2004 v povprečju znašal 1,2 na 1.000 prebivalcev, v obdobju 2005–2009 pa se je zaradi

gospodarske konjunktore in vstopa Slovenije v EU zelo povečal. V povprečju je v obdobju 2005–2009 znašal 5,6, največji pa je bil leta 2008 (po novi definiciji), 9,2 na 1.000 prebivalcev⁴, ko je razlika v priseljenih in odseljenih znašala več kot 18 tisoč. Tega leta se je namreč v Slovenijo iz tujine priselilo 30.693 novih stalnih prebivalcev, odselilo pa 12.109. Leta 2009 se je selitveni prirast znižal na 5,6 na 1.000 prebivalcev, kar je bilo še vedno med najvišjimi v EU, po tem letu 2009 pa so se z gospodarsko rastjo upočasnile tudi visoke stopnje rasti priseljevanja. Leta 2010 se je prvič po letu 1998 več prebivalcev odselilo kot priselilo (negativen selitveni prirast), število priseljenih tujih državljanov pa je bilo manjše že leta 2009. Prav tako se je število odseljenih tujih državljanov v letih 2009 in 2010 povečalo, kar pomeni, da se verjetno zaradi manjših priložnosti za delo odseljujejo drugam oz. vračajo domov. Leta 2011 se je selitveni prirast spet povečal na 1,0. Število priseljenih in odseljenih je bilo manjše (za 8,6 % oz. 24,6 %) kot leto prej, vendar je število priselitev ostalo višje kot število odselitev (pozitiven selitveni prirast). Leta 2012 je po predhodnih podatkih selitveni prirast znašal 0,4, število odseljenih in priseljenih pa se je povečalo. Povečalo se je zlasti odseljevanje državljanov Slovenije v tujino, saj se jih je odselilo skoraj enkrat več (8.876) kot leto prej.

Slika 13: Meddržavne selitve po spolu, Slovenija, 1991–2011

Vir: SURS, preračuni avtorjev.

Opomba: Od leta 2008 po novi definiciji prebivalstva in selivcev.

Od leta 2009 se število priseljenih tujih državljanov zmanjšuje, večina pa še vedno prihaja iz držav nekdanje Jugoslavije. Največ tujih državljanov se je v Slovenijo priselilo v obdobju 2007–2009, v povprečju dobrih 27 tisoč, leta 2010 se je število priseljenih tujcev zmanjšalo na dobrih 12 tisoč, leta 2011 pa na dobrih 10 tisoč, kar je najmanj po letu 2004. Največji delež priseljenih tujcev je bil tudi leta 2011 iz Bosne in Hercegovine (31,5 %), sledili so državljani Srbije,

⁴ Leta 2008 se je sicer spremenila statistična definicija prebivalstva in selitev. Nova definicija, ki je usklajena z definicijo prebivalstva in selivcev iz Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o statistikah skupnosti o selitvah in mednarodni zaščiti (Uredba (ES) št. 862/2007), temelji na konceptu običajnega prebivališča; v Sloveniji je to lahko stalno ali začasno prebivališče. Ključno merilo za določitev običajnega prebivališča je upoštevanje enoletnega prebivanja na naslovu tega bivališča (glede na dejansko, tj. že uresničeno prebivanje ali glede na nameravano prebivanje na tem naslovu). Po stari definiciji, ki je vključevala tudi sezonske migrante, je bil selitveni koeficient v letu 2008 še višji, 13,9 na 1.000 prebivalcev.

Makedonije in Hrvaške (skupaj 29,1 %). Skupaj se jih je iz naštetih držav priselilo skoraj 3,6-krat manj kot leta 2007, ko se jih je priselilo največ (23.410). Je pa bil njihov selitveni prirast leta 2011 spet pozitiven, potem ko se jih je leto prej več odselilo kot priselilo. Priselitev iz drugih držav članic EU v Slovenijo ostaja malo, največ je bilo Bolgarov (6,8 % vseh priseljenih tujcev) in Italijanov (3,0 %). Med priseljenimi tujci se jih je leta 2011 največ priselilo zaradi zaposlitve (48,2 %) in združitve z družino (40,0 %). Povprečna starost priseljenih tujih državljanov je bila 31,9 let. Leta 2012 se je po predhodnih podatkih priselilo za tretjino več tujcev kot leto pred tem, selitveni prirast tujih državljanov pa je znašal več kot 6 tisoč ljudi, kar je za skoraj enkrat več kot leto prej.

Po nastopu krize se je število odseljenih tujcev povečalo, saj so se verjetno zaradi izgube dela oz. manjših priložnosti zanj odseljevali drugam oz. vračali domov. Povprečno se jih je na leto v obdobju 2000–2008 odselilo 6.300, v obdobju 2009–2012 pa okoli 10.500. Največ se jih je odselilo leta 2009 – 15 tisoč, kar je dvakrat več kot leto prej, njihov selitveni prirast pa je kljub temu znašal 12 tisoč. Leta 2010 je bilo število priseljenih in odseljenih tujcev skoraj enako, leta 2011 in 2012 pa je bil selitveni prirast spet pozitiven (3 oz. 6 tisoč). Med odseljenimi tujimi državljani starimi nad 15 let je bilo 57,7 % starih 20–39 let in je imelo osnovnošolsko (45,4 %) oz. srednješolsko (48,3 %) izobrazbo. Tri četrtine odseljenih tujih državljanov starih nad 15 let se je preselilo v države nekdanje Jugoslavije, od tega polovica v Bosno in Hercegovino. Več kot polovica odseljenih zaposlenih tujcev je bila iz dejavnosti gradbeništva (38,3 %) in predelovalnih dejavnosti (14,3 %). Povprečna starost odseljenih tujih državljanov pa je bila 37 let.

Priselitveni in odselitveni tokovi slovenskih državljanov so najvišji ravno v času krize, selitveni prirast državljanov RS pa je že vse od leta 2000 negativen. V obdobju 2005–2007 se je v povprečju na leto iz tujine v Slovenijo priselilo okoli 1.700 državljanov, v obdobju 2008–2012 pa 3 tisoč. Leta 2012 je iz tujine priselilo 3.443 slovenskih državljanov (predhodni podatek), kar je 3,8 % (2011: 22,4 %) več kot leto pred tem in največ od leta 1995, odkar imamo na voljo podatke. Povprečna starost vseh priseljenih slovenskih državljanov je leta 2011 (zadnji podatek) bila 40,2 leta. Leta 2005 in 2006 se je v povprečju iz Slovenije izselilo 2.400 državljanov, v obdobju 2007–2011 4 tisoč, leta 2012 pa po predhodnih podatkih skoraj 8.876, kar je 87,7 % (2011: 19,8 %) več kot leto prej in največ po letu 2008. Skoraj polovica slovenskih državljanov odseljenih leta 2011(zadnji podatek) se je preselila v države nekdanje Jugoslavije in Nemčijo. Med odseljenimi državljani starimi nad 15 let je bilo 38,5 % starih 25–39 let s srednješolsko (50,1 %) oz. višje/visokošolsko (35,1 %) izobrazbo. 40,3 % odseljenih zaposlenih državljanov je bilo s področja predelovalnih dejavnosti, trgovine in gradbeništva. Povprečna starost odseljenih slovenskih državljanov je bila 38,5 let.

3 DELOVNA PROJEKCIJA PREBIVALSTVA SLOVENIJE DO LETA 2060

3.1 Nekatere dileme bodočega razvoja prebivalstva Slovenije

Proces staranja prebivalstva je predvsem posledica preteklih demografskih dogajanj. V Sloveniji bo izraziteje zaznaven šele v drugi polovici tega desetletja, je pa posledica treh dejstev:

- povečanega števila rojstev v petdesetih letih prejšnjega stoletja, ki se ni upočasnile do konca sedemdesetih let;
- hitrega zmanjševanju števila rojstev po letu 1980, ki ne zadostuje za enostavno obnavljanje prebivalstva, zaradi česar je mladih v primerjavi s starejšimi vedno manj ter
- podaljševanja pričakovanega trajanja življenja kot posledica napredka medicine in izboljšanja življenjskih pogojev.

Vsaka smiselna projekcija prebivalstva mora ta dejstva upoštevati, lahko pa analizira tudi variante s kombinacijami predpostavk, v katerih bi se proces staranja lahko omilil. To bi se lahko zgodilo, če bi se celotna stopnja rodosti povečala nad stopnjo, ki je potrebna za enostavno obnavljanje prebivalstva (2,07 otroka na žensko), če bi se bistveno povečal selitveni prirast, ali če bi se podaljševanje pričakovanega trajanja življenja ustavilo ali celo obrnilo smer.

V prihodnje lahko pričakujemo nadaljnje zniževanje umrljivosti in povečevanje pričakovanega trajanja življenja. Zaradi razvoja medicine in spremenjenega načina življenja lahko to pričakujemo pri obeh spolih in skoraj v vseh starostnih skupinah. Tako bi se do sredine prihodnjega desetletja pričakovano trajanje življenja lahko pri moških podaljšalo do okrog 79 in pri ženskah do okrog 85 let. Nadaljnje podaljševanje pričakovanega trajanja življenja bo, glede na izkušnje v drugih razvitejših državah, sicer verjetno, bo pa bolj kot do sedaj odvisno od takratne ekonomske situacije in spremenjenih življenjskih paradigem. V pogojih predvidenih zaostrenih ekonomskih razmer je namreč povsem verjeten tudi obraten razvoj, ponoven porast umrljivosti in skrajševanje pričakovanega trajanja življenja.

Razvoj rodosti v Sloveniji je še naprej precej negotov. Glede na ponovno povečanje števila rojstev v Sloveniji po letu 2003, ki je lahko tudi rezultat odlaganja rojstev v preteklih letih, ter glede na dogajanje v drugih državah EU lahko predvidevamo, da se bo celotna stopnja rodosti stabilizirala na sedanji ravni okrog 1,5, morda bi lahko celo ponovno narasla tja do 1,8 otroka na žensko v rodni dobi, kar pa je precej negotovo. Težko je tudi predvideti, ali bi se stopnja rodosti lahko ponovno dvignila do ravni enostavne reprodukcije (2,07) ali celo čez, kar se zaradi težnje po naravnem ravnovesju, zaradi predvidenega pomanjkanja delovne sile ali zaradi večje rodosti priseljencev sicer lahko zgodi. Enako verjetno pa je tudi, da bo rodost ponovno padla na raven do največ 1,4 otroka na žensko v rodni dobi. S staranjem prebivalstva bi lahko prišlo do konfliktov v delitvi družbenega produkta, ko bo starejše prebivalstvo zahtevalo po eni strani svoje pridobljene pravice in po drugi večjo zdravstveno oskrbo, družba pa bi morala tudi vedno več vlagati v mlado prebivalstvo ter v njegovo izobraževanje. Če mlade družine pri tem ne bodo imele pomoči, vsaj posredne preko zaposlitve in višjih plač, če že ne tudi preko neposrednih vlaganj države v mlade generacije, bo verjetnost za večjo oživitvev rojstev odvisna predvsem od bistvene spremembe življenjskih konceptov.

Predvidevamo, da bodo tudi v bodoče na obseg selitvenega prirasta vplivali predvsem ekonomski razlogi. Lahko predvidevamo, da bo Slovenija še naprej privlačila delovno silo iz manj razvitih, najprej predvsem južno- in vzhodnoevropskih, kasneje morda tudi iz bolj oddaljenih držav. Po drugi strani pa je slovenski trg delovne sile majhen in praviloma nezadostno strukturiran. Slovenska ponudba delovnih mest bo še naprej premajhna ali ne dovolj stimulaturna za določene specifične domače poklicne profile, zato bo poleg priseljevanja tujih delavcev v Slovenijo vedno prisotno tudi zaposlovanje slovenskih državljanov na tujih trgih. Zato ostaja odprto vprašanje, kakšna bo bilanca med bodočimi priselitvami in odselitvami preko meja Slovenije. Zelo verjetno bo v naslednjih letih selitveni prirast ostal podobno nizek, kot je sedaj, za obdobje po letu 2020 pa po osnovni varianti predvidevamo postopno povečanje selitvenega prirasta. Hkrati ne moremo izključiti možnosti, da ne bi ostal nizek tudi naprej, in sicer bodisi zaradi demografskega izčrpanja regij, iz katerih bi prišli potencialni priseljenci, bodisi zaradi povečanega izseljevanja iz Slovenije (zaradi relativnih razlik v ekonomski razvitosti). Glede na sedanje ekonomske probleme je celo možno, da bi postal selitveni prirast celo negativen.

3.2 Izbira predpostavk za novo delovno projekcije prebivalstva

Vsaka projekcija temelji na izhodiščnih virih in vsebuje določene predpostavke. Pri projekciji izhajamo iz stanja po registru prebivalstva na dan 1. 1. 2013, popolnih tablic umrljivosti prebivalstva Slovenije 2007⁵ in spolno-starostne distribucije selitvenega prirasta za obdobje 1993–2011. Pri razvoju umrljivosti izhajamo iz povprečne dinamike zniževanja umrljivosti glede na tablice umrljivosti v obdobju 2001–2007. Zniževanje umrljivosti bi se nadaljevalo po različnih kombinacijah, prikazanih v Tabeli 1. Upoštevali smo različne koeficiente letne dinamike stopenj umrljivosti za večje starostne skupine za vsak spol posebej. Glede rodnosti smo predpostavili premik najvišje starostno specifične stopnje rodnosti v 32. leto po vzoru Nizozemske ter izbrali tri delovne variante projekcije stopnje celotne rodnosti.

Analizirali smo več variant predpostavk in scenarijev projekcije. Od teh podrobneje predstavljamo t.i. osnovni (referenčni) scenarij, ki nam služi tudi kot osnova za ocenjevanje bodočega razvoja posameznih socialno-ekonomskih kategorij prebivalstva. Na kratko opišemo še osnovne predpostavke za t. i. nizki in visoki scenarij. Analiza predpostavk za te tri scenarije je podobna kot ob naših zadnjih projekcijah prebivalstva Slovenije iz leta 2005 (Delovni zvezek UMAR 10/2005).

⁵ Zadnje popolne tablice umrljivosti, ki jih je pripravil SURS. Tablice sicer pripravlja tudi Eurostat, vendar po nekoliko drugačni metodologiji. V nadaljevanju bomo, kjer primerjamo Slovenijo s povprečjem EU, zaradi primerljivosti in večje ažurnosti podatkov uporabili podatke Eurostata.

Tabela 1: Možno znižanje verjetnosti smrti za posamezne spolno-starostne skupine iz tablic umrljivosti 2007, pri različnih faktorjih znižanja ter posledice na podaljševanje pričakovanega trajanja življenja

Spolno-starostna skupina	Povprečje po tablicah	Možna spodnja meja povprečnih verjetnosti smrti pri danem faktorju zmanjšanja				Najvišje možno doseženo PTŽ v najnižjem letu starostne skupine			
		Faktor zmanjšanja	2007	0,3333	0,5000	0,6667	0,8000	0,3333	0,5000
Moški									
0	0,0027	0,0009	0,0013	0,0018	0,0022	86,9	82,5	79,3	77,2
1-14	0,0001	0,0000	0,0001	0,0001	0,0001	86,0	81,6	78,4	76,4
15-29	0,0010	0,0003	0,0005	0,0007	0,0008	72,1	67,7	64,5	62,5
30-64	0,0053	0,0018	0,0027	0,0036	0,0043	47,6	43,5	40,5	38,6
65-84	0,0426	0,0142	0,0213	0,0284	0,0341	24,8	21,4	19,0	17,5
85-104	0,5434	0,1811	0,2717	0,3623	0,4347	10,2	8,2	6,8	6,0
Ženske									
0	0,0029	0,0010	0,0015	0,0020	0,0024	92,4	88,5	85,7	84,0
1-14	0,0002	0,0001	0,0001	0,0001	0,0001	91,5	87,7	84,9	83,2
15-29	0,0003	0,0001	0,0001	0,0002	0,0002	77,5	73,8	71,0	69,3
30-64	0,0022	0,0007	0,0011	0,0015	0,0018	52,7	49,0	46,4	44,7
65-84	0,0269	0,0090	0,0134	0,0179	0,0215	29,7	26,3	23,9	22,5
85-107	0,2930	0,0977	0,1465	0,1953	0,2344	12,2	9,8	8,1	7,2

Vir: Preračuni avtorjev.

Opomba: PTŽ – pričakovano trajanje življenja.

Predvidevamo, da se bo umrljivost še naprej zniževala, pričakovano trajanje življenja pa podaljševalo. V prihodnje lahko pričakujemo nadaljnje zniževanje stopenj umrljivosti pri obeh spolih, zlasti v starosti med 30. in 80. letom, pri moških tudi med 15. in 29. letom. Posledica zniževanja stopenj umrljivosti bi bilo podaljševanje pričakovanega trajanja življenja in povečevanje obsega prebivalstva starejšega od 65 let. To pa lahko, po drugi strani, povzroči določene ekonomske probleme financiranja povečanega obsega pokojnin in zdravstvenega varstva starega prebivalstva, kar bi lahko čez deset do dvajset let tudi zavrlo nadaljnje zmanjševanje stopenj umrljivosti in podaljševanje pričakovanega trajanja življenja. Zniževanje stopenj umrljivosti verjetno tudi ni možno v nedogled. Lahko predpostavimo, da obstajajo določene meje, do katerih se umrljivost v posameznih spolno-starostnih skupinah še lahko zniža. Ugotavljanje teh mej bi zahtevalo natančnejšo analizo vzrokov smrti v posameznih spolno-starostnih skupinah, kar pa presega okvire tega delovnega zvezka. Zato si na podlagi dosedanjih tendenc zniževanja umrljivosti⁶ tako pri nas, kot drugod v Evropi, v nadaljevanju pomagamo z arbitrarno postavljenimi faktorji, za katere predpostavljamo, da bi lahko stopnje umrljivosti še zmanjšali. V Tabeli 1 prikazujemo možne povprečne najnižje stopnje umrljivosti v nekaterih značilnih širših spolno-starostnih skupinah, če bi se izravnane verjetnosti smrti iz tablic umrljivosti za leto 2007 zmanjšale za petino, tretjino, polovico ali za dve tretjini.⁷ Prikazujemo tudi, kako bi takšno zmanjšanje vplivalo na povečanje pričakovanega trajanja življenja. Razumljivo je, da na podaljševanje pričakovanega trajanja življenja najbolj vpliva zmanjševanje visokih stopenj umrljivosti, predvsem tistih v starosti 65 let in več. Pri moških bo pomembno

⁶ Zaradi večje osveščenosti o zdravem življenju, manj tveganega življenjskega sloga, opuščanja slabih navad (alkohol, kajenje), manj srčno-žilnih bolezni pri moških, večjih izdatkov za zdravstvo ipd.

⁷ Tablice za posamezne starosti smo za namene prikaza starostnih skupin pri projekcijah povprečili.

tudi zmanjševanje umrljivosti v starosti 30–64 let, medtem ko bo vpliv zniževanja umrljivosti do 30. leta starosti na podaljševanje pričakovanega trajanja življenja relativno majhen. Iz Tabele 1 je tudi razvidno, da bi znižanje stopenj umrljivosti v starosti nad 85 let za dve tretjini pričakovano trajanje življenja v 85. letu starosti podvojilo glede na stanje po tablicah za leto 2007. To se načeloma sicer lahko zgodi, vendar ob ugodnih ekonomskih okoliščinah in staremu prebivalstvu naklonjenemu socialnemu okolju. Večja pa je verjetnost, da se za toliko znižajo stopnje umrljivosti v mlajši starosti, kar bi tudi precej podaljšalo pričakovano trajanje življenja, zlasti pri moških.

Tabela 2: Tri kombinacije predpostavk za projekcijo umrljivosti

Starostna skupina	Faktorji možnega največjega zmanjšanja povprečnih verjetnosti smrti glede na tablice 2007			Letni koef. zmanjšanja umrljivosti	PTŽ, 2007	Najvišje možno doseženo PTŽ v najnižjem letu starostne skupine		
	Visoko zmanjšanje umrljivosti	Srednje zmanjšanje umrljivosti	Nizko zmanjšanje umrljivosti			Visoko zmanjšanje umrljivosti	Srednje zmanjšanje umrljivosti	Nizko zmanjšanje umrljivosti
Moški								
0	0,67	0,67	0,67	0,8871	74,61	84,05	81,34	78,95
1–14	0,67	0,67	0,67	0,9645	73,81	83,20	80,48	78,09
15–29	0,33	0,50	0,67	0,9814	59,95	69,31	66,58	64,19
30–64	0,33	0,50	0,67	0,9675	55,12	44,83	42,34	40,15
65–84	0,33	0,50	0,67	0,9830	15,75	21,80	20,08	18,57
85+	0,80	0,80	0,80	0,9999	5,06	5,97	5,97	5,97
Ženske								
0	0,67	0,67	0,67	0,9489	81,80	88,99	87,30	85,14
1–14	0,67	0,67	0,67	0,9999	81,04	88,17	86,47	84,31
15–29	0,33	0,50	0,67	0,9999	67,23	74,31	72,61	70,44
30–64	0,33	0,50	0,67	0,9609	52,49	49,48	47,86	45,76
65–84	0,33	0,50	0,67	0,9816	20,78	26,33	25,08	23,30
85+	0,67	0,67	0,80	0,9972	6,10	8,14	8,14	7,18

Vir: SURS (podatki) in preračuni avtorjev.

Opomba: PTŽ – pričakovano trajanje življenja.

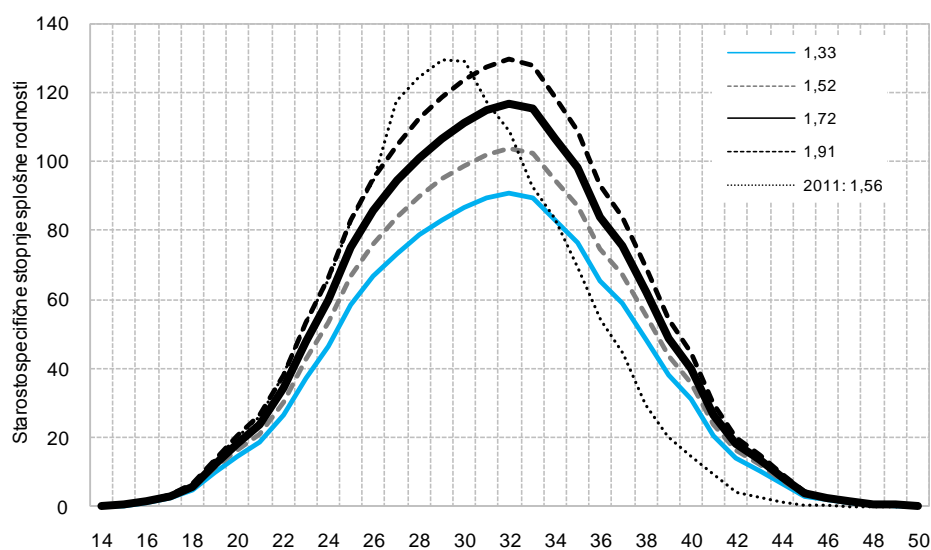
V Tabeli 2 predstavljamo tri kombinacije omejitev zniževanja izravnanih verjetnosti smrti iz tablic umrljivosti 2007. Pri starostnih skupinah 0–14 let ter 85 let in več smo bolj pesimistični, kot smo bili v naših projekcijah leta 2005. Za prvo predvidevamo, da so verjetnosti smrti že dovolj nizke in da se ne bi mogle še znižati za več kot eno tretjino. Pri zgomji pa smo pesimistični iz ekonomskih razlogov in glede na razvoj v zadnjih letih. Zato predvidevamo, da se pri moških ne bi mogle znižati za več kot eno petino, pri ženskah pa ne za več kot eno tretjino. Na večje ali manjše podaljševanje pričakovanega trajanja življenja naj bi po naših predpostavkah vplivalo predvsem zmanjševanje umrljivosti v starosti 15–84 let. Srednja predpostavka pomeni relativno visoko podaljševanje, s čimer se izognemo nevarnosti, da bi podcenili bodoči obseg starega prebivalstva, vendar ostaja zmerna pri podaljševanju pričakovanega trajanja življenja po 85. letu starosti. Za starostne skupine 15–84 let bi se stopnje umrljivosti lahko znižale največ do polovice vrednosti izravnanih verjetnosti smrti po tablicah 2007, od 85. leta dalje pa pri moških do 80 %, pri ženskah pa do 67 % izravnanih verjetnosti smrti po teh tablicah. Pri teh omejitvah bi se pričakovano trajanje življenja lahko podaljšalo pri moških do največ 81,34 leta, pri ženskah pa do 87,30 leta. Pri nadaljnjem zmanjševanju umrljivosti po povprečni letni dinamiki iz obdobja 2001–2007, pa niti moški niti ženske do leta

2060 še ne bi dosegli te dolžine pričakovanega trajanja življenja. Po varianti nizkega zmanjšanja umrljivosti bi se stopnje umrljivosti v starosti 15–84 let lahko znižale največ na dve tretjini, v starosti 85 let in več pa pri obeh spolih do 80 % vrednosti stopenj izravnanih verjetnosti smrti po tablicah 2007. Pričakovano trajanje življenja bi se tako lahko podaljšalo pri moških do največ 78,95 leta, pri ženskah pa do 85,14 leta. Za varianto visokega zmanjšanja umrljivosti smo izbrali predpostavko, po kateri bi se umrljivost v starosti 15–84 let znižala na največ eno tretjino vrednosti iz tablic umrljivosti za obdobje 2007, od 85. leta dalje pa, tako kot pri srednji varianti, pri moških na štiri petine, pri ženskah pa na dve tretjini. Ob tej predpostavki bi se pričakovano trajanje življenja moških teoretično lahko podaljšalo do največ 84,05 leta, žensk pa do 88,99 leta. Zaradi predvidene počasne dinamike spreminjanja umrljivosti zlasti v starejših starostnih skupinah bi bilo leta 2060 pričakovano trajanje življenja pri obeh spolih še vedno nekoliko nižje od najvišjega možnega pri izbranih predpostavkah.

V prihodnje lahko pričakujemo nadaljnji manjši premik najvišje frekvence rodnosti v višjo starost. Ta je bila leta 2011 v 29. letu (pri starostno-specifični stopnji rodnosti 129,6). Pričakujemo pa (npr. po zgledu Nizozemske in Švice), da se bo premaknila proti 32. letu, krivulja starostno-specifičnih stopenj rodnosti (Slika 14) pa proti desni. To pomeni, da bi se zaradi odlaganja rojstev starostno-specifične stopnje rodnosti do 29. leta starosti še nekoliko znižale, od 32. leta starosti naprej pa povečale. Na sliki 14 prikazujemo štiri frekvenčne distribucije, h katerim bi lahko težila rodnost v Sloveniji in ki se nam zdijo primerne za našo analizo in projekcijo. Pomenijo spremembo tendenčnih stopenj celotne rodnosti v obdobju po letu 2015 na 1,33, 1,52, 1,72 in 1,91. Tehnično in vsebinsko pomenijo: da bi pri najnižji stopnji celotne rodnosti prihajalo še naprej do odlaganja rodnosti v višjo starost ob hkratnem zmanjšanju rojstev višjega reda; stopnja 1,52 bi pomenila približno sedanjo raven, vendar pri večji zgostitvi rojstev v starosti po 32. letu; pri stopnjah 1,72 in 1,91 pa bi prišlo predvsem do več rojstev višjega reda (pri čemer pri stopnji 1,91 ne bi šlo več za zmanjševanje rodnosti v starostnih skupinah do 27. leta).

Možno je sicer, da se bo rodnost zaradi neugodnih vplivov ponovno znižala na manj kot 1,4 otroka na žensko v rodni dobi, vendar pa je ob ugodnejših okoliščinah in usklajenih ukrepih družinske politike možen tudi drugačen razvoj rodnosti. Starostno specifične stopnje verjetno ne bodo ostale nespremenjene. Povečevanje rodnosti žensk v starosti 30–39 let se bo pri normalnih gospodarskih razmerah zelo verjetno dogajalo samo od sebe. Za večjo rodnost bi morali, sploh ob sedanjih gospodarskih razmerah, poleg že uveljavljenih inštrumentov družinske politike (porodniški dopust, sistem starševskih nadomestil in družinski prejemki ter urejeno varstvo predšolskih otrok), sprejeti predvsem ustrežnejše ukrepe na področju stanovanjske politike in politike zaposlovanja žensk, ki bi lahko upočasnile ali celo zmanjšale tendenco naraščanja števila žensk brez otrok in hkrati povečale zanimanje družin za večje število otrok.

Slika 14: Variante možnega nadaljnjega razvoja starostno-specifičnih stopenj splošne rodnosti glede na velikost celotne stopnje rodnosti

Vir: Izračuni avtorjev.

Analizirali smo tudi več variant selitvenega prirasta. Osnovna varianta predvideva selitveni prirast v povprečju nekaj nad 3 tisoč prebivalcev letno. Priseljevali in odseljevali se bodo še naprej predvsem delovno sposobni prebivalci. Predvidevamo, da naj bi se v roku desetih let ekonomske razmere v Sloveniji izboljšale in da bo kljub sedanjim slabim pogojem za zaposlovanje pritisk priseljencev iz tujine, predvsem iz ekonomsko manj razvitih držav, ki bodo iskali delo v Sloveniji, še naprej večji od odseljevanja domačih prebivalcev v tujino. Zato še naprej predvidevamo pozitivne selitvene priraste, vendar v različnih višinah, odvisno od bodočih ekonomskih razmer, pri čemer izhajamo iz povprečja v obdobju 1993–2011. To povprečje zajema dve ločeni obdobji z različnim selitvenim obnašanjem: pred vstopom v EU (1993–2003) in po vstopu v EU (2004–2011) ter tudi precejšnja nihanja, ki so bila zlasti v letih 2007–2009 po našem mnenju tudi izjemna. Zato predvidevamo, da bi bil selitveni prirast v bodoče v povprečju po osnovni varianti nekoliko nižji, to je v višini 75 % tega povprečja (kar je nekaj več kot 3 tisoč oseb letno ali 1,67 na 1.000 prebivalcev⁸), ki bi ga ponovno dosegli v desetih letih. Po nizki varianti kot posledici slabših ekonomskih razmer bi bil selitveni prirast na ravni polovice (tj. povprečno letno nekaj manj kot 2 tisoč), po visoki, ki naj bi bila posledica ponovnega daljšega obdobja ekonomske rasti, pa na ravni 1,5-kratnika povprečja 1993–2011 (tj. povprečno letno okrog 7 tisoč). Delež tujcev v prebivalstvu Slovenije bi se tako po osnovni varianti projekcije ob koncu obdobja leta 2060 povečal na okrog 20 %, po višji na okrog 25 %, po nižji varianti pa na okrog 18 %. Leta 2012 je delež tujcev znašal 14,4 %. Povečanje deleža tujcev pa poraja problem priseljenega prebivalstva kot politični element, ki ga bo treba vedno bolj upoštevati. Vprašanje je, do katere meje lahko ta delež narašča, ne da bi povzročil večjih političnih ali kulturno-identifikacijskih pretresov.

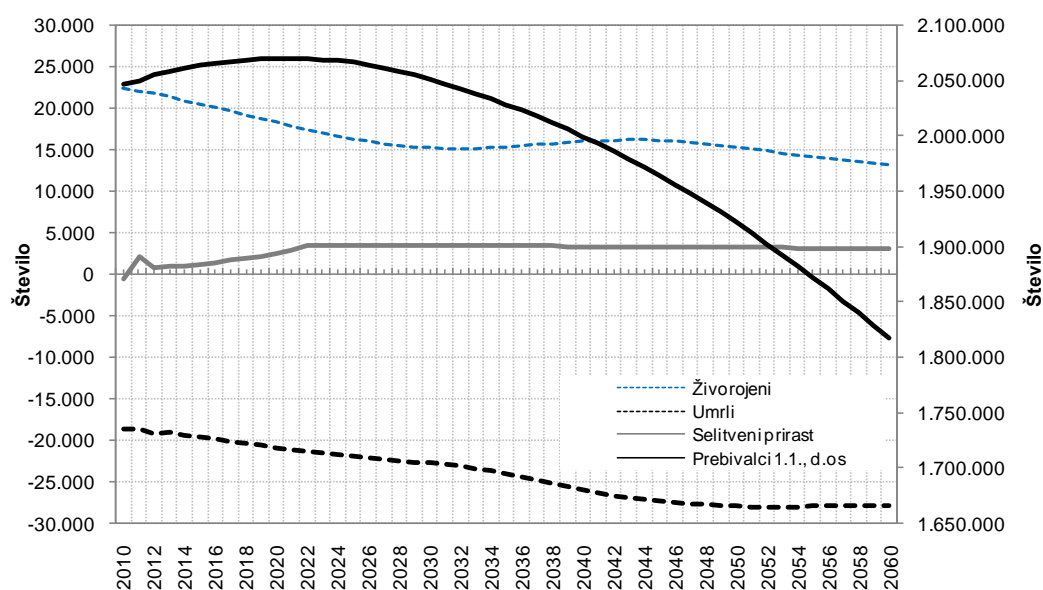
⁸ To je podobno kot pri projekciji EUROPOP2008.

3.3 Izbira treh scenarijev in predstavitev rezultatov projekcije

V nadaljevanju prikazujemo predpostavke in rezultate treh izbranih scenarijev projekcij. Gre za osnovni (referenčni) scenarij ter nižjo in višjo varianto te projekcije. Pri osnovnem scenariju predpostavljamo, da bo rodnost ostala na ravni nekaj čez 1,5 na žensko v rodni dobi, umrljivost bi se zmanjševala po varianti visokega zmanjšanja umrljivosti, da ne bi podcenili bodočega obsega starega prebivalstva (pričakovano trajanje življenja bi težilo torej k ciljnim vrednostima 84,05 leta za moške oz. 88,99 leta za ženske), selitveni prirast pa bi se v naslednjih desetih letih ponovno povečal na raven 75 % povprečja iz obdobja 1993–2011 (to je okrog 3 tisoč ali 1,65 na 1.000 prebivalcev). Namen nizkega scenarija je predvsem pokazati vpliv nadaljevanja slabih ekonomskih razmer, ki ne bi več spodbujale niti sedanje ravni rodnosti (predpostavljena je ciljna vrednost 1,33), vpliv nizkega zmanjšanja umrljivosti (rast pričakovanega trajanja življenja bi se ustavila pri 78,95 leta za moške oz. 85,14 leta za ženske) in vpliv relativno nizkega selitvenega prirasta na ravni polovice povprečja iz obdobja 1993–2011. Namen visokega scenarija pa je prikazati vpliv, ki bi ga lahko imela višja rodnost in višji selitveni prirast na proces staranja prebivalstva. Očitno je, da bi ga lahko le nekoliko omilila. V tem scenariju je upoštevano visoko zmanjšanje umrljivosti, rodnost bi se povečala do ravni 1,72, selitveni prirast pa do ravni treh polovic povprečja iz obdobja 1993–2011 (tj. na okrog 7 tisoč ali 3,35 na 1.000 prebivalcev).

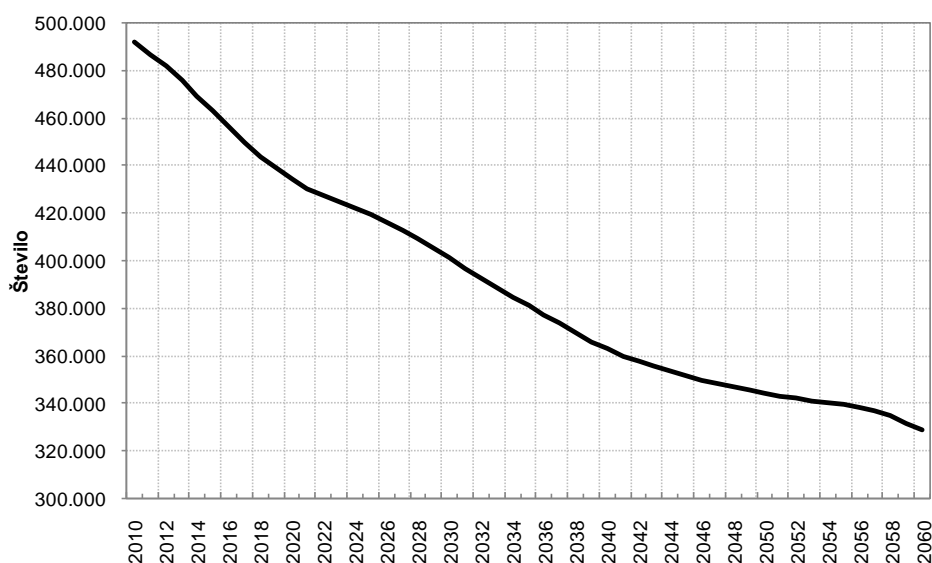
Število prebivalcev Slovenije se bo zmanjšalo. Na Slika 15 predstavljamo gibanje komponent prebivalstva Slovenije (povprečno letno) in število prebivalcev po stanju 1. 1. po osnovnem scenariju projekcije. Vidimo, da se bo po letu 2020 število prebivalcev konstantno zmanjševalo. Število umrlih bo višje, ker bodo umirale številčnejše (t. i. baby-boom) generacije, ki jih ne bodo nadomestili rojeni (število žensk v rodni dobi bo skozi vso obdobje upadalo, Slika 16). Število rojstev, ki je od leta 2006 presegalo število umrlih, bo od leta 2017 naprej nižje od števila umrlih, selitveni prirast pa ne bo mogel več nadomestiti povečane umrljivosti, zato bo prebivalcev vse manj.

Slika 15: Komponente rasti prebivalstva, osnovni scenarij

Vir: SURS, izračuni avtorjev.

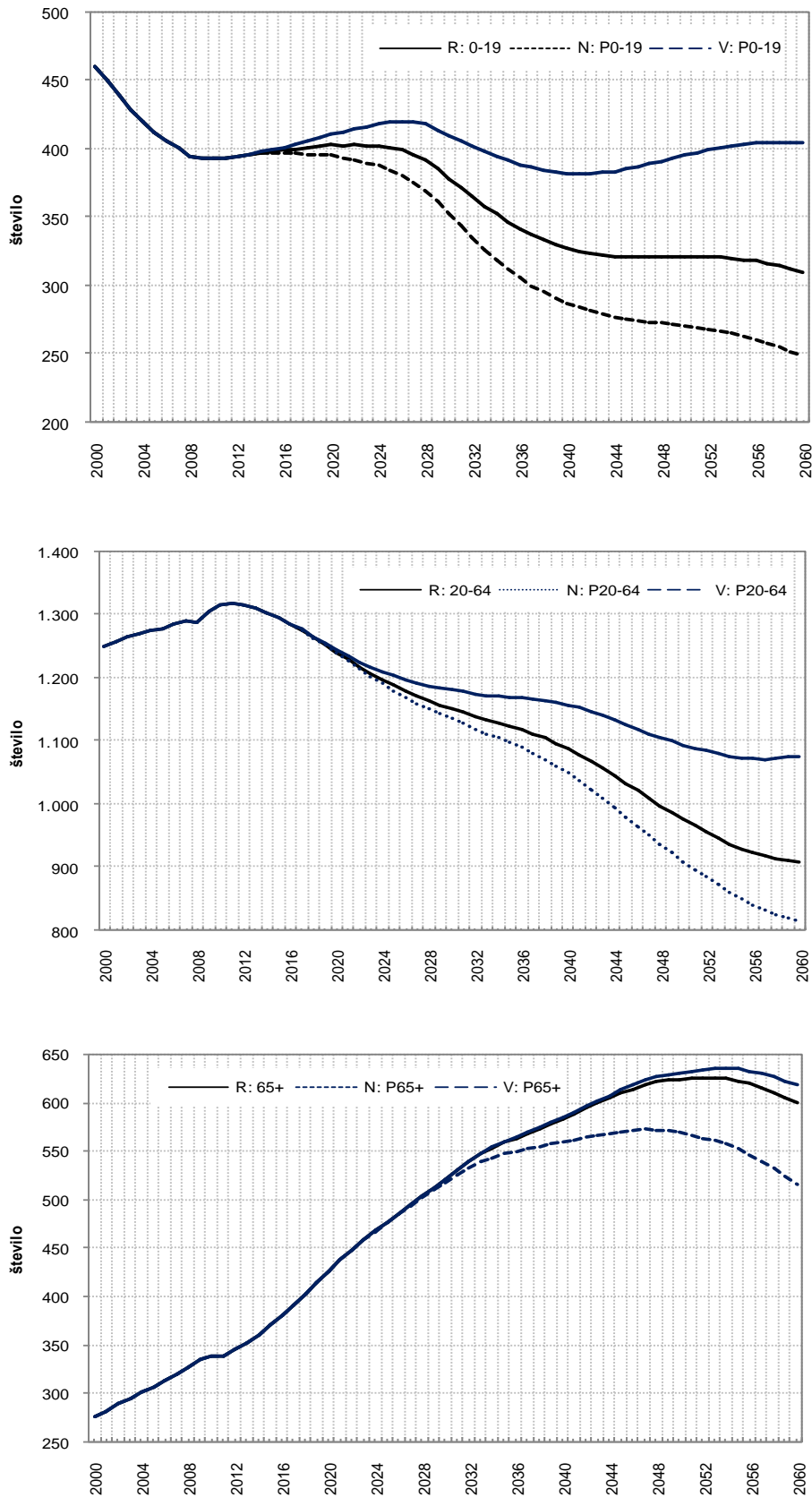
Slika 16: Število žensk v rodni dobi (15–49 let), osnovni scenarij

Vir: SURS, izračuni avtorjev.

Ob opisanih variantah kombinacij predpostavk glede umrljivosti, rodnosti in selitev se proces staranja prebivalstva v Sloveniji ne bi bistveno omilil. Slovenija bi po osnovnem scenariju leta 2060 imela 11,2 % prebivalcev manj kot leta 2010. Bistveno več bo starejših prebivalcev, kar bo zahtevalo večje sistemske prilagoditve na področju pokojnin, zdravstva, dolgotrajne oskrbe in trga dela. To sicer presega namen tega delovnega zvezka, je pa namen projekcij ravno ta, da se opozori na problem hitrega staranja prebivalstva. Tudi če se v primerjavi z letom 2010 pričakovano trajanje življenja ne bi bistveno spremenilo (nizki scenarij), bi se število starejših od 65 let prav tako zelo povečalo (za 52,5 %, po osnovnem scenariju za 77,3 %). Če bi hoteli ohraniti sedanje razmerje med delovno sposobnim (20–64 let) in starim (65 let in več) prebivalstvom, bi se moral tudi obseg delovno sposobnega prebivalstva povečevati po enakih stopnjah kot se bo povečalo staro prebivalstvo, dejansko pa se bo število delovno sposobnih tudi po visokem (optimističnem) scenariju (več priseljenih in več delovno sposobnih) zmanjšalo za 18,2 %, po osnovnem pa za 31,0 %.

Slike 17: Število prebivalcev po večjih starostnih skupinah po treh scenarijih projekcije

Opomba: R – osnovni (referenčna) scenarij; N – nizek scenarij, V – visok scenarij.
 Vir: SURS, izračuni avtorjev.

Tabela 3: Primerjava predpostavk in rezultatov različnih scenarijev nove projekcije prebivalstva Slovenije

	2010	2015	2020	2030	2040	2050	2060	Razlika 2060- 2010
OSNOVNI SCENARIJ								
PREDPOSTAVKE								
Pričakovano trajanje življenja - moški	76,30	77,63	78,78	80,66	82,02	82,70	83,31	7,0
Pričakovano trajanje življenja - ženske	82,70	83,61	84,40	85,78	86,80	87,49	88,11	5,4
Celotna stopnja rodnosti	1,57	1,53	1,52	1,52	1,52	1,52	1,52	0,0
Selitveni prirast	-521	1.242	2.571	3.440	3.358	3.232	3.060	3.581
REZULTATI								
Število prebivalcev 1.1. (v tisoč)	2047,0	2064,6	2070,6	2052,0	2.000,3	1922,2	1817,1	-229,9
Starostna sestava (v %)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	-
0-19 let	19,2	19,3	19,5	18,5	16,4	16,7	17,1	-2,1
20-64 let	64,3	62,8	60,0	56,1	54,4	50,8	49,9	-14,3
65 let in več	16,5	17,9	20,6	25,4	29,2	32,5	33,0	16,5
80 let in več	5,6	7,2	8,5	10,8	16,4	20,9	24,1	18,5
Indeks rasti, leto 2010=100								
Prebivalstvo skupaj	100,0	100,9	101,2	100,2	97,7	93,9	88,8	-11,2
0-19 let	100,0	101,4	102,6	96,4	83,4	81,8	78,9	-21,1
20-64 let	100,0	98,5	94,4	87,6	82,8	74,2	69,0	-31,0
65 let in več	100,0	109,3	125,9	154,1	172,5	184,6	177,3	77,3
80 let in več	100,0	124,5	142,0	170,8	241,4	274,7	298,2	198,2
NIZKI SCENARIJ								
PREDPOSTAVKE								
Pričakovano trajanje življenja - moški	76,30	77,52	78,26	78,60	78,60	78,61	78,61	2,3
Pričakovano trajanje življenja - ženske	82,70	83,58	84,31	85,04	85,13	85,14	85,14	2,4
Celotna stopnja rodnosti	1,57	1,46	1,40	1,35	1,34	1,34	1,33	-0,2
Selitveni prirast	-521	1.100	1.859	2.247	2.130	1.970	1.781	2301,7
REZULTATI								
Število prebivalcev 1.1. (v tisoč)	2047,0	2063,1	2061,0	2006,0	1.896,2	1749,7	1578,5	-468,5
Starostna sestava (v %)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	-
0-19 let	19,2	19,2	19,2	17,6	15,2	15,5	15,8	-3,4
20-64 let	64,3	62,8	60,1	56,6	55,3	52,0	51,6	-12,7
65 let in več	16,5	17,9	20,7	25,8	29,5	32,5	32,7	16,2
80 let in več	5,6	7,2	8,5	10,9	16,3	19,9	21,9	16,3
Indeks rasti, leto 2010=100								
Prebivalstvo skupaj	100,0	100,8	100,7	98,0	92,6	85,5	77,1	-22,9
0-19 let	100,0	101,0	100,7	89,8	73,1	69,0	63,3	-36,7
20-64 let	100,0	98,5	94,2	86,3	79,8	69,2	61,9	-38,1
65 let in več	100,0	109,3	125,9	152,9	165,3	168,2	152,5	52,5
80 let in več	100,0	124,5	142,0	169,9	229,8	242,5	241,4	141,4
VISOKI SCENARIJ								
PREDPOSTAVKE								
Pričakovano trajanje življenja - moški	76,30	77,63	78,78	80,66	82,02	82,70	83,31	7,0
Pričakovano trajanje življenja - ženske	82,70	83,61	84,40	85,78	86,80	87,49	88,11	5,4
Celotna stopnja rodnosti	1,57	1,59	1,63	1,68	1,70	1,71	1,71	0,1
Selitveni prirast	-521	1.530	4.477	7.068	7.113	7.105	7.036	7557,4
REZULTATI								
Število prebivalcev 1.1. (v tisoč)	2047,0	2066,0	2081,4	2113,8	2.125,6	2121,7	2099,4	52,5

	2010	2015	2020	2030	2040	2050	2060	Razlika 2060–2010
Starostna sestava (v %)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0
0–19 let	19,2	19,2	19,2	17,6	15,2	15,5	15,8	-3,4
20–64 let	64,3	62,8	60,1	56,6	55,3	52,0	51,6	-12,7
65 let in več	16,5	17,9	20,7	25,8	29,5	32,5	32,7	16,2
80 let in več	5,6	7,2	8,5	10,9	16,3	19,9	21,9	16,3
Indeks rasti, leto 2010=100								
Prebivalstvo skupaj	100,0	100,9	101,7	103,3	97,3	103,6	102,6	2,6
0–19 let	100,0	101,7	104,5	104,5	88,0	100,7	102,9	2,9
20–64 let	100,0	98,6	94,6	89,8	173,0	83,2	81,8	-18,2
65 let in več	100,0	109,3	125,9	154,1	241,4	186,6	182,8	82,8
80 let in več	100,0	124,5	142,0	170,8	97,3	275,1	301,1	201,1

Vir: SURS, izračuni avtorjev.

3.4 Primerjava predpostavk in rezultatov osnovnega scenarija projekcije prebivalstva Slovenije z veljavno projekcijo EUROPOP2010 ter prejšnjo projekcijo UMAR (2005) in EUROPOP2008

Zadnja Eurostatova projekcija EUROPOP2010, ki velja tudi za uradno projekcijo prebivalstva Slovenije, je močno odstopala od dejanskega razvoja že v prvem letu projekcije. Projekcija je izhajala iz stanja prebivalstva na dan 1. 1. 2010, vendar so se že v tem letu, ki je sovpadalo tudi s poglobljanjem krize, v primerjavi z dejanskim stanjem pokazale pomembne razlike, še posebej pri selitvenem prirastu. Na splošno je projekcija EUROPOP2010 za Slovenijo predvidela zelo visok selitveni prirast, saj je izhajala iz povprečja v obdobju 2005–2008, ki je bilo izjemno. Leta 2010 je bil dejanski selitveni prirast negativen (odselilo se je več ljudi kot priselilo), medtem ko je EUROPOP2010 predvidel skoraj 11 tisoč več priseljenih kot odseljenih. Manjše razlike so se pokazale tudi pri pričakovanem trajanju življenja in celotni stopnji rodnosti, ki sta bila dejansko višja kot ocenjena. Ker je izhodišče sedaj nekoliko višje, nova osnovna projekcija UMAR predvideva tudi nekoliko višje pričakovano trajanje življenja, vendar nekoliko nižjo celotno stopnjo rodnosti. Zaradi manjšega selitvenega prirasta in nekoliko nižje rodnosti naša projekcija predvideva, da bo leta 2060 dobrih 240 tisoč prebivalcev manj kot po projekciji EUROPOP2010. Manj naj bi bilo tako otrok, kot tudi starega in delovno sposobnega prebivalstva. Ker pa je pri delovno sposobnem razlika med projekcijama večja kot pri starem prebivalstvu, je po naši projekciji višji tudi koeficient starostne odvisnosti.

Tabela 4: Primerjava predpostavk in rezultatov osnovne projekcije prebivalstva Slovenije s projekcijo UMAR 2005 in EUROPOP2010 in EUROPOP2008

	2010	2020	2030	2040	2050	2060
PREDPOSTAVKE PROJEKCIJ						
Pričakovano trajanje življenja						
Moški						
EUROPOP 2008	75,10	77,05	78,89	80,61	82,22	83,71
EUROPOP 2010	75,80	77,70	79,40	81,00	82,50	84,00
UMAR 2005	73,9	75,7	77,3	78,7	79,5	-
UMAR 2013	76,3	78,78	80,66	82,02	82,70	83,31
Ženske						
EUROPOP 2008	82,21	83,70	85,10	86,41	87,65	88,80
EUROPOP 2010	82,30	83,70	85,10	86,40	87,60	88,80
UMAR 2005	81,9	83,6	84,9	85,7	85,7	-
UMAR 2013	82,7	84,40	85,78	86,80	87,49	88,11
Celotna stopnja rodnosti						
EUROPOP 2008	1,33	1,37	1,40	1,44	1,48	1,52
EUROPOP 2010	1,54	1,56	1,58	1,6	1,63	1,65
UMAR 2005	1,3	1,5	1,55	1,58	1,58	-
UMAR 2013	1,57	1,52	1,52	1,52	1,52	1,52
Selitveni prirast						
EUROPOP 2008	5.177	4.435	3.436	3.313	3.043	2.254
EUROPOP 2010	10.952	6.316	5.654	5.570	5.018	3.817
UMAR 2005	1.728	755	2.506	2.503	2.453	-
UMAR 2013	-521	2.571	3.440	3.358	3.232	3.060
REZULTATI PROJEKCIJ						
število prebivalcev						
EUROPOP 2008	2.034,2	2.058,0	2.022,9	1.957,9	1.878,0	1.778,6
EUROPOP 2010	2.047,0	2.142,2	2.154,6	2.141,1	2.115,0	2.058,0
UMAR 2005	2.006,4	2.018,9	1.994,6	1.941,2	1.862,1	-
UMAR 2013	2.047,0	2.070,6	2.052,0	2.000,3	1.922,2	1.817,1
število prebivalcev 0-19						
EUROPOP 2008	388,4	385,00	360,4	324,4	320,1	311,3
EUROPOP 2010	393,0	419,0	409,8	376,51	386,9	384,1
UMAR 2005	378,6	377	368,2	338,2	331,5	-
UMAR 2013	393,0	403,2	379,0	327,7	321,4	309,9
20-64						
EUROPOP 2008	1307,6	1.253,0	1151,0	1064,2	947,438	872,6
EUROPOP 2010	1315,7	1.299,0	1224,3	1175,8	1081,4	1024,6
UMAR 2005	1297,0	1.231,0	1134,7	1063,1	964,5	-
UMAR 2013	1.315,7	1.241,5	1.151,9	1.089,0	976,5	907,6
65+						
EUROPOP 2008	338,2	420,2	511,5	569,4	610,4	594,7
EUROPOP 2010	338,3	423,8	520,4	588,7	646,7	649,3
UMAR 2005	330,8	410,8	491,6	539,8	566,1	-
UMAR 2013	338,3	425,9	521,1	583,7	624,3	599,6
80+						
EUROPOP 2008	79,6	111,3	135,1	193,3	224,6	246,4
EUROPOP 2010	80,2	111,1	136,2	196,2	231,5	261,1
UMAR 2005	80,9	104,9	126,3	174,0	190,6	-
UMAR 2013	80,2	113,8	136,9	193,5	220,2	239,0
Indeks odvisnosti starega prebivalstva						
EUROPOP 2008	25,9	33,5	44,4	53,5	64,4	68,2
EUROPOP 2010	25,7	32,6	42,5	50,1	59,8	63,4
UMAR 2005	25,5	33,4	43,3	50,8	58,7	-
UMAR 2013	25,7	34,3	45,2	53,6	63,9	66,1

Opomba: Za leto 2010 gre pri projekciji EUROPOP 2010 in UMAR 2013 za dejanski podatek. Projekcija UMAR2005 zajema stanje na dan 30.6. Vir: Eurostat, izračuni avtorjev.

4 SKLEP

V zadnjih dvajsetih letih je bilo izdelanih že več projekcij prebivalstva Slovenije. Ne glede na različne predpostavke vseh teh projekcij pa gre, tako kot drugod po Evropi, tudi pri projekcijah slovenskega prebivalstva v osnovi za isto zgodbo: staranje prebivalstva, tj. povečevanje števila in deleža prebivalstva v starosti nad 65 let, še posebej pa tudi prebivalstva v starosti nad 80 let, ob hkratnem upadanju števila otrok ter slabšanju razmerja med aktivnim in vzdrževanim prebivalstvom. Po bolj pesimističnih ali tudi srednje verjetnih predpostavkah bo tam okrog leta 2025 ali že prej prišlo do pospešenega upadanja skupnega števila prebivalstva. Upadalo bo tudi število delovno sposobnega in delovno aktivnega prebivalstva, razen v primeru, če bi selitveni prirast v povprečju presegal številko 13.500 letno, kar pa je vprašljivo tako z vidika od kod in zakaj bi ti priseljeni prišli v Slovenijo, kot z vidika vpliva na bistveno spremembo nacionalne sestave prebivalstva Slovenije. Takšen selitveni prirast bi sicer lahko povečal tudi število rojstev in skupno število prebivalstva, ne bi pa mogel preprečiti, da se ne bi še naprej slabšalo razmerje med delovno sposobnim in starim prebivalstvom oz. med delovno aktivnim prebivalstvom in številom upokojencev. Možnosti za povečano število rojstev v Sloveniji so omejene. Zaradi zmanjševanja števila rojstev v obdobju 1980–2003 se bo število žensk v rodni dobi v prihodnje še naprej zmanjševalo, zato bo število rojstev tudi v primeru povečane celotne stopnje rodnosti (kar je glede na sedanje hitro povečevanje rodnosti žensk, starejših od 27 let realna predpostavka) imelo tendenco zniževanja, razen v primeru visokega ali zelo visokega selitvenega prirasta in hkrati visokega povečanja rodnosti. S tem se pojavlja vprašanje načina in obsega reševanja težav, ki jih to prinese, za primeren načrt politik v zvezi s soočanjem s staranjem pa so pomembne dobre podatkovne podlage. Ker je staranje dolgoročni proces, je pomembno imeti ustrezne prebivalstvene projekcije.

Primerjava dejanskega razvoja prebivalstva Slovenije po letu 2005 s predpostavkami vseh treh Eurostatovih in naše projekcije iz leta 2005 kaže, da so največja neskladja, ko gre za selitve. Umrljivost se upočasnjuje še nekoliko hitreje kot je to bilo predvideno v projekcijah, celotna stopnja rodnosti je trenutno na ravni srednjih variant (1,5–1,6), selitveni prirast, ki se je v času konjunktore 2005–2007 močno povečal (na raven zelo visokih variant) in se leta 2010 znižal skoraj na 0, pa je na ravni nizkih variant. Zaradi negotovosti glede nadaljnega podaljševanja pričakovanega trajanja življenja, tendenc rodnosti in možnosti za večji selitveni prirast se nam je zdelo potrebno predstaviti novo varianto projekcije prebivalstva, ki nam lahko služi tudi kot osnova za ocenjevanje bodočega razvoja posameznih socialno-ekonomskih kategorij prebivalstva.

Analizirali smo več variant projekcije prebivalstva. Pri osnovnem scenariju smo predpostavili, da bo rodnost ostala na ravni nekaj čez 1,5 na žensko v rodni dobi, umrljivost bi se občutneje zmanjšala, da ne bi podcenili bodočega obsega starega prebivalstva (pričakovano trajanje življenja bi težilo torej k ciljnim vrednostima 84,05 leta za moške oz. 88,99 leta za ženske), selitveni prirast pa bi se v naslednjih desetih letih ponovno povečal na raven 75 % povprečja iz obdobja 1993–2011 (to je okrog 3 tisoč ali 1,65 na 1.000 prebivalcev). Namen nizkega scenarija je bil predvsem pokazati vpliv nadaljevanja slabih ekonomskih razmer, ki ne bi več spodbujale niti sedanje ravni rodnosti (ciljna vrednost 1,33), vpliv visokega zmanjšanja umrljivosti (rast pričakovanega trajanja življenja bi se ustavila pri 78,95 leta za moške oz. 85,14 leta za ženske) in

vpliv relativno nizkega selitvenega prirasta na ravni polovice povprečja iz obdobja 1993–2011. Namen visokega scenarija pa je bil prikazati vpliv, ki bi ga lahko imela višja rodnost in višji selitveni prirast na proces staranja prebivalstva. Očitno je, da ga lahko le nekoliko omilita.

Ob opisanih variantah kombinacij predpostavk glede umrljivosti, rodnosti in selitev se proces staranja prebivalstva v Sloveniji ne bi bistveno omilil. Slovenija bi po osnovni projekciji leta 2060 imela 11,2 % prebivalcev manj kot leta 2010. Bistveno več bo starejših prebivalcev (po referenčnem scenariju za 77,3 %), kar bo zahtevalo večje sistemske prilagoditve na področju pokojnin, zdravstva, dolgotrajne oskrbe in trga dela. Tudi če se v primerjavi z letom 2010 pričakovano trajanje življenja ne bi bistveno spremenilo (nižja varianta), bi se število starejših od 65 let prav tako zelo povečalo (za 52,5 %). Če bi hoteli ohraniti sedanje razmerje med delovno sposobnim (20–64 let) in starim (65 let in več) prebivalstvom, bi se moral tudi obseg delovno sposobnega prebivalstva povečevati v enakem razmerju kot se bo povečalo staro prebivalstvo, dejansko pa se bo število delovno sposobnih tudi po visokem (optimističnem) scenariju (več priseljenih in več delovno sposobnih) zmanjšalo za 18,2 %, po osnovnem pa za 31,0 %.

Predvidene demografske spremembe zahtevajo sistematične ukrepe na področju prebivalstvene in zaposlitvene politike ter politike javnih financ. Z ukrepi družinske in zaposlitvene politike bi bilo potrebno spodbujati družine, da bi se lahko odločale za večje število otrok in odstranjevati ovire, ki jim to sedaj preprečujejo. Ob naraščajoči brezposelnosti mladih bi bilo treba poskrbeti tudi za ustrezna delovna mesta za tiste, ki si ne želijo odditi v tujino, saj se vse več mladih odloči, da bo poskalo delo zunaj Slovenije. Z ukrepi migracijske politike bi bilo treba regulirati imigracijske in emigracijske tokove glede na bodoče potrebe trga dela ter poskrbeti za ustrezno socialno integracijo imigrantov. Povečati bo treba produktivnost dela in konkurenčnost gospodarstva ter povečati stopnjo delovne aktivnosti, še posebej v starosti, ko bodo posamezniki sicer že dosegli prve starostne pogoje za upokojitev. To bi ugodno vplivalo tako na financiranje izdatkov za pokojnine kot tudi na predvidene razmere na trgu dela. Z usklajevanjem stroškov za socialno zaščito z javnofinančnimi možnostmi ter s povečanim deležem zasebnih zavarovalnih shem pa bo treba omogočiti dolgoročno vzdržnost javnofinančnih izdatkov za pokojnine, zdravstvo in dolgotrajno oskrbo. Vse te ukrepe poleg SRS priporoča tudi Evropska komisija v svojem sporočilu o demografski prihodnosti Evrope (2006).

SEZNAM LITERATURE IN VIROV

1. Eurostat Database – Population and social condition – Population. (2013). Luxembourg: Eurostat. Pridobljeno na <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>.
2. Eurostatove projekcije prebivalstva za Slovenijo, 2004–2050. Osebni arhiv.
3. Geodetski inštitut Slovenije. Demografski prehod. Pridobljeno na: http://www.gis.si/egw/GSS_T02_P04/index.html
4. Health at a Glance: Europe 2012. (2012). Pariz: OECD. Pridobljeno na: http://ec.europa.eu/health/reports/docs/health_glance_2012_en.pdf.
5. Komisija Evropskih skupnosti. (12. 10. 2006). Sporočilo komisije. Demografska prihodnost Evrope, kako spremeniti izziv v priložnost. (COM(2006)571final). Pridobljeno na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0571:FIN:SL:PDF>.
6. Kraigher, Tomaž. (1998). Projekcije prebivalstva Slovenije 1996–2070. Ljubljana: Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.
7. Kraigher, Tomaž. (2005). Srednjeročna in dolgoročna projekcija demografskega razvoja Slovenije in njegovih socialno-ekonomskih komponent. Delovni zvezek 10/2005. Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj.
8. Likar, Vojislav (ur.). (1998). Rodnostno vedenje Slovencev. Nacionalno poročilo. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni center SAZU.
9. Malačič, Janez. (1996). Demografija: teorija, analiza, metode in modeli. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta.
10. Poročilo o razvoju 2013. (2013). Ljubljana: Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.
11. SI – Stat podatkovni portal – Demografsko in socialno področje – Prebivalstvo. (2013). Ljubljana: Statistični urad RS. Pridobljeno na: <http://www.stat.si/>.
12. Statistični urad RS. Metodološka pojasnila. Pridobljeno na: http://www.stat.si/metodologija_pojasnila.asp.
13. Šircelj, Milivoja in Nelka Vertot. (1995). Projekcije prebivalstva Republike Slovenije 1995–2020. Ljubljana: Zavod RS za statistiko.
14. Šircelj, Milivoja. (1987). Tablice umrljivosti prebivalstva Slovenije. Ljubljana: Zavod RS za statistiko.
15. Šircelj, Milivoja. (1997). Tablice umrljivosti prebivalstva Slovenije 1980–1982 – 1994–1995. Ljubljana: Statistični urad RS.
16. Šircelj, Milivoja. (2006) Rodnost v Sloveniji od 18. do 21. stoletja. Posebne publikacije 5/2006. Ljubljana: Statistični urad RS.
17. Šušteršič, Janez in drugi (ur.). (2005). Strategija razvoja Slovenije. Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj.
18. The 2012 Ageing Report: Economic and budgetary projections for the EU27 Member States. (2010–2060). Pridobljeno na:

http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2012/pdf/ee-2012-2_en.pdf

19. Vertot, Nelka. (2008). Prebivalstvo Slovenije se stara – potrebno je medgeneracijsko sožitje. Ljubljana: Statistični urad RS.
20. Vertot, Nelka. (2009). Prebivalstvo Slovenije danes in jutri, 2008–2060. Projekcija prebivalstva EUROPOP2008 za Slovenijo. Ljubljana: Statistični urad RS.
21. Vertot, Nelka. (2010). Starejše prebivalstvo v Sloveniji Ljubljana: Statistični urad RS.

PRILOGA 1 – PROJEKCIJE PREBIVALSTVA

Tabela P. 1: Projekcija prebivalstva Slovenije 2013–2060 – osnovni scenarij

	2000	2010	2012	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
SKUPAJ	1987,8	2047,0	2055,5	2064,6	2070,6	2067,1	2052,0	2029,1	2000,3	1964,7	1922,2	1872,3	1817,1
0–4	92,0	102,4	109,4	109,0	98,1	87,7	79,5	76,5	78,6	81,1	79,9	74,8	69,1
5–9	103,6	91,0	92,5	103,4	109,4	99,0	88,7	80,5	77,5	79,5	82,1	80,8	75,7
10–14	124,8	93,9	92,3	91,5	103,7	110,1	99,7	89,4	81,2	78,2	80,2	82,7	81,5
15–19	140,9	105,7	100,1	94,6	92,0	104,7	111,1	100,7	90,4	82,2	79,2	81,2	83,7
20–24	151,2	132,1	123,2	107,2	95,7	94,3	107,1	113,5	103,1	92,8	84,6	81,5	83,4
25–29	143,7	149,6	141,4	133,1	108,5	98,4	97,2	110,0	116,4	106,0	95,6	87,3	84,2
30–34	151,4	157,9	157,5	149,8	134,0	110,4	100,6	99,4	112,2	118,5	108,0	97,6	89,3
35–39	154,7	148,6	153,2	157,5	150,4	135,4	112,0	102,2	101,0	113,8	120,0	109,6	99,1
40–44	158,1	154,9	147,8	147,9	157,6	151,3	136,5	113,2	103,5	102,3	115,0	121,2	110,7
45–49	157,4	156,1	157,5	153,3	147,3	157,6	151,6	137,0	113,9	104,2	103,0	115,6	121,8
50–54	120,4	155,2	152,6	153,4	151,5	146,2	156,7	151,0	136,7	113,8	104,1	102,9	115,4
55–59	111,2	149,7	153,6	150,8	150,3	149,0	144,2	155,0	149,5	135,5	112,8	103,2	102,0
60–64	102,9	111,5	129,5	143,4	146,3	146,5	145,9	141,6	152,6	147,3	133,4	111,1	101,6
65–69	97,4	99,0	94,7	104,9	136,5	139,9	140,9	140,9	137,3	148,2	143,2	130,0	108,3
70–74	78,4	86,4	88,0	90,3	96,7	126,6	130,5	132,2	132,9	130,1	141,1	136,8	124,7
75–79	54,7	72,7	73,3	74,6	78,9	85,3	112,8	117,3	119,9	121,5	119,8	130,8	127,6
80–84	21,1	48,7	52,7	56,4	59,3	64,0	70,3	94,4	99,5	103,2	105,9	105,6	116,5
85–90	17,7	24,3	27,1	30,8	36,6	39,0	42,7	47,7	64,6	68,5	72,0	74,3	75,0
90+	6,1	7,2	9,3	12,6	17,8	21,9	24,0	26,5	29,4	38,0	42,4	45,3	47,5
MOŠKI	970,8	1014,1	1016,7	1023,1	1029,9	1032,2	1027,6	1018,2	1005,2	988,4	968,8	945,6	919,5
0–4	47,4	52,7	56,2	56,1	50,5	45,1	41,0	39,4	40,5	41,8	41,1	38,5	35,6
5–9	53,1	46,8	47,5	53,2	56,3	50,9	45,6	41,5	39,9	41,0	42,3	41,6	39,0
10–14	64,0	48,3	47,6	47,1	53,3	56,6	51,3	46,0	41,8	40,3	41,3	42,6	41,9
15–19	72,0	54,4	51,5	48,7	47,4	53,9	57,3	51,9	46,6	42,4	40,9	41,9	43,2
20–24	78,2	69,4	63,7	55,0	49,4	48,8	55,4	58,7	53,4	48,1	43,9	42,3	43,2
25–29	73,7	78,7	73,8	69,2	55,7	50,9	50,4	57,1	60,4	55,0	49,7	45,4	43,8
30–34	76,5	83,2	82,8	78,3	69,7	56,9	52,3	51,8	58,4	61,7	56,3	50,9	46,7
35–39	78,3	77,8	79,9	82,6	78,7	70,8	58,1	53,5	53,0	59,6	62,8	57,4	52,1
40–44	81,3	79,4	76,0	77,0	82,7	79,5	71,7	59,1	54,5	54,0	60,6	63,8	58,4
45–49	81,7	79,7	80,3	78,2	76,7	82,8	79,8	72,2	59,7	55,1	54,6	61,1	64,3
50–54	61,0	79,5	77,4	77,8	77,0	75,9	82,2	79,4	72,0	59,6	55,1	54,6	61,0
55–59	54,6	76,3	78,3	76,4	75,6	75,3	74,5	80,9	78,3	71,0	58,9	54,4	53,9
60–64	48,5	54,6	64,1	71,9	73,2	72,9	73,0	72,5	79,1	76,6	69,5	57,6	53,2
65–69	41,9	46,0	44,0	50,1	67,1	68,8	69,0	69,5	69,4	76,0	73,6	67,0	55,6
70–74	29,4	37,6	38,9	40,5	44,8	60,6	62,6	63,2	64,2	64,6	71,1	69,2	63,3
75–79	16,9	27,4	28,6	30,7	33,8	38,0	52,1	54,4	55,6	57,0	57,9	64,4	63,2
80–84	6,2	15,1	17,4	19,7	23,1	26,1	29,8	41,8	44,4	46,1	48,1	49,5	55,8
85–90	4,8	5,8	6,6	8,3	11,6	13,8	15,9	18,6	26,3	28,0	29,5	31,0	32,4
90+	1,3	1,5	1,8	2,2	3,2	4,6	5,7	6,8	7,8	10,6	11,8	12,4	13,1
ŽENSKE	1016,9	1032,9	1038,8	1041,5	1040,7	1034,9	1024,4	1011,0	995,2	976,2	953,5	926,7	897,6
0–4	44,6	49,8	53,2	52,9	47,6	42,5	38,6	37,1	38,1	39,3	38,7	36,3	33,5
5–9	50,5	44,2	44,9	50,2	53,1	48,0	43,0	39,0	37,6	38,6	39,8	39,2	36,7
10–14	60,9	45,6	44,7	44,4	50,4	53,4	48,4	43,4	39,4	37,9	38,9	40,1	39,5
15–19	68,8	51,4	48,7	45,9	44,6	50,8	53,9	48,8	43,8	39,8	38,4	39,3	40,5
20–24	73,0	62,8	59,5	52,2	46,3	45,5	51,7	54,8	49,8	44,7	40,7	39,3	40,2

	2000	2010	2012	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
25–29	70,0	70,9	67,5	63,9	52,8	47,5	46,8	53,0	56,0	51,0	45,9	41,9	40,4
30–34	74,9	74,8	74,6	71,5	64,3	53,5	48,3	47,6	53,8	56,8	51,8	46,7	42,7
35–39	76,4	70,9	73,3	74,9	71,6	64,6	53,9	48,7	48,0	54,2	57,2	52,1	47,1
40–44	76,8	75,5	71,8	70,9	74,9	71,8	64,8	54,1	49,0	48,2	54,4	57,4	52,3
45–49	75,7	76,4	77,2	75,1	70,6	74,8	71,8	64,9	54,2	49,1	48,4	54,5	57,5
50–54	59,4	75,7	75,1	75,6	74,5	70,3	74,5	71,6	64,8	54,2	49,0	48,3	54,4
55–59	56,7	73,4	75,3	74,4	74,7	73,8	69,7	74,0	71,2	64,4	53,9	48,8	48,1
60–64	54,4	56,8	65,4	71,5	73,1	73,6	72,9	69,1	73,5	70,7	64,0	53,5	48,4
65–69	55,5	53,0	50,6	54,8	69,4	71,1	71,9	71,5	67,9	72,3	69,6	63,0	52,8
70–74	49,0	48,8	49,1	49,8	51,9	66,0	67,9	69,0	68,8	65,5	70,0	67,6	61,4
75–79	37,8	45,3	44,7	43,9	45,1	47,3	60,7	62,9	64,3	64,5	61,9	66,4	64,4
80–84	14,9	33,6	35,3	36,7	36,3	37,9	40,5	52,6	55,1	57,1	57,8	56,0	60,7
85–90	12,9	18,5	20,4	22,5	25,1	25,2	26,8	29,1	38,3	40,5	42,5	43,4	42,6
90+	4,7	5,8	7,5	10,4	14,7	17,3	18,3	19,7	21,6	27,4	30,6	32,9	34,4

Tabela P. 2: Projekcija prebivalstva Slovenije 2013–2060 – nizek scenarij

	2000	2010	2012	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
SKUPAJ	1987,8	2047,0	2055,5	2063,1	2061,0	2042,0	2006,0	1956,6	1896,2	1826,8	1749,7	1666,0	1578,5
0–4	92,0	102,4	109,4	107,7	92,1	79,6	70,4	66,6	67,4	68,3	65,4	59,1	52,9
5–9	103,6	91,0	92,5	103,4	108,0	92,7	80,2	71,0	67,2	68,0	68,9	66,0	59,7
10–14	124,8	93,9	92,3	91,5	103,6	108,5	93,1	80,6	71,5	67,7	68,4	69,3	66,4
15–19	140,9	105,7	100,1	94,6	91,9	104,3	109,1	93,8	81,3	72,1	68,3	69,0	69,8
20–24	151,2	132,1	123,2	107,1	95,4	93,3	105,8	110,5	95,2	82,7	73,5	69,6	70,2
25–29	143,7	149,6	141,4	133,1	108,1	97,1	95,1	107,5	112,2	96,8	84,3	75,0	71,0
30–34	151,4	157,9	157,5	149,8	133,7	109,3	98,4	96,4	108,7	113,4	98,0	85,4	76,1
35–39	154,7	148,6	153,2	157,4	150,1	134,4	110,1	99,3	97,2	109,5	114,1	98,7	86,1
40–44	158,1	154,9	147,8	147,9	157,3	150,3	134,8	110,6	99,8	97,7	109,9	114,5	99,1
45–49	157,4	156,1	157,5	153,3	147,1	156,8	149,9	134,5	110,5	99,7	97,7	109,7	114,2
50–54	120,4	155,2	152,6	153,4	151,4	145,6	155,1	148,3	133,1	109,4	98,8	96,7	108,6
55–59	111,2	149,7	153,6	150,8	150,2	148,4	142,7	152,0	145,3	130,4	107,2	96,8	94,8
60–64	102,9	111,5	129,5	143,4	146,2	145,7	144,0	138,4	147,4	140,9	126,5	104,0	93,9
65–69	97,4	99,0	94,7	104,9	136,5	139,5	139,2	137,6	132,2	140,8	134,5	120,8	99,3
70–74	78,4	86,4	88,0	90,3	96,7	126,5	129,7	129,5	128,0	122,9	131,0	125,0	112,3
75–79	54,7	72,7	73,3	74,6	78,9	85,3	112,2	115,0	114,9	113,5	108,9	116,1	110,7
80–84	21,1	48,7	52,7	56,4	59,3	63,9	69,7	91,9	94,0	94,0	92,9	89,1	94,9
85–90	17,7	24,3	27,1	30,8	36,6	39,0	42,5	46,6	61,3	62,4	62,6	61,7	59,2
90+	6,1	7,2	9,3	12,6	17,8	21,9	24,0	26,4	29,0	36,5	39,0	39,6	39,4
MOŠKI	970,8	1014,1	1016,7	1022,3	1024,5	1017,5	999,5	973,2	940,9	904,3	865,1	823,2	779,7
0–4	47,4	52,7	56,2	55,4	47,4	41,0	36,3	34,3	34,7	35,2	33,7	30,5	27,2
5–9	53,1	46,8	47,5	53,2	55,6	47,7	41,3	36,6	34,6	35,0	35,5	34,0	30,7
10–14	64,0	48,3	47,6	47,1	53,3	55,8	47,9	41,5	36,8	34,8	35,2	35,7	34,2
15–19	72,0	54,4	51,5	48,7	47,3	53,7	56,2	48,3	41,9	37,2	35,2	35,6	36,0
20–24	78,2	69,4	63,7	55,0	49,2	48,2	54,5	57,0	49,1	42,7	38,0	36,0	36,3
25–29	73,7	78,7	73,8	69,2	55,4	50,1	49,1	55,5	57,9	50,0	43,6	38,8	36,8
30–34	76,5	83,2	82,8	78,3	69,5	56,1	50,9	49,9	56,2	58,6	50,7	44,2	39,5
35–39	78,3	77,8	79,9	82,6	78,5	70,1	56,8	51,5	50,5	56,8	59,2	51,2	44,8

	2000	2010	2012	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
40-44	81,3	79,4	76,0	77,0	82,5	78,7	70,4	57,2	52,0	50,9	57,1	59,5	51,6
45-49	81,7	79,7	80,3	78,2	76,5	82,2	78,5	70,2	57,2	52,0	50,9	57,0	59,3
50-54	61,0	79,5	77,4	77,8	77,0	75,4	81,0	77,3	69,2	56,4	51,3	50,3	56,2
55-59	54,6	76,3	78,3	76,4	75,6	74,8	73,3	78,8	75,2	67,3	54,8	49,9	48,9
60-64	48,5	54,6	64,1	71,9	73,1	72,3	71,6	70,2	75,4	71,9	64,4	52,5	47,7
65-69	41,9	46,0	44,0	50,1	67,1	68,4	67,7	67,0	65,7	70,6	67,3	60,3	49,1
70-74	29,4	37,6	38,9	40,5	44,8	60,6	61,8	61,2	60,6	59,4	63,8	60,8	54,5
75-79	16,9	27,4	28,6	30,7	33,8	38,0	51,5	52,5	51,9	51,4	50,4	54,2	51,5
80-84	6,2	15,1	17,4	19,7	23,1	26,0	29,3	39,8	40,5	40,0	39,7	38,9	41,9
85-90	4,8	5,8	6,6	8,3	11,6	13,8	15,7	17,7	24,0	24,2	24,0	23,8	23,4
90+	1,3	1,5	1,8	2,2	3,2	4,6	5,7	6,7	7,5	9,8	10,3	10,2	10,2
ŽENSKE	1016,9	1032,9	1038,8	1040,8	1036,5	1024,6	1006,5	983,3	955,3	922,5	884,6	842,8	798,8
0-4	44,6	49,8	53,2	52,3	44,7	38,6	34,2	32,3	32,7	33,1	31,7	28,7	25,6
5-9	50,5	44,2	44,9	50,2	52,4	45,0	38,9	34,5	32,6	33,0	33,4	32,0	28,9
10-14	60,9	45,6	44,7	44,4	50,3	52,6	45,2	39,1	34,7	32,8	33,2	33,6	32,2
15-19	68,8	51,4	48,7	45,9	44,6	50,6	52,9	45,5	39,4	34,9	33,1	33,4	33,8
20-24	73,0	62,8	59,5	52,2	46,2	45,2	51,2	53,5	46,1	40,0	35,5	33,6	33,9
25-29	70,0	70,9	67,5	63,9	52,6	47,0	46,0	52,0	54,3	46,8	40,7	36,2	34,3
30-34	74,9	74,8	74,6	71,5	64,2	53,1	47,5	46,5	52,5	54,7	47,3	41,1	36,6
35-39	76,4	70,9	73,3	74,9	71,6	64,4	53,3	47,7	46,7	52,7	54,9	47,5	41,3
40-44	76,8	75,5	71,8	70,9	74,8	71,6	64,4	53,4	47,8	46,8	52,8	55,0	47,5
45-49	75,7	76,4	77,2	75,1	70,6	74,6	71,4	64,3	53,3	47,8	46,7	52,7	54,9
50-54	59,4	75,7	75,1	75,6	74,5	70,1	74,1	71,0	63,9	53,0	47,5	46,4	52,3
55-59	56,7	73,4	75,3	74,4	74,6	73,6	69,3	73,3	70,1	63,1	52,4	46,9	45,9
60-64	54,4	56,8	65,4	71,5	73,0	73,4	72,4	68,2	72,1	69,0	62,1	51,5	46,1
65-69	55,5	53,0	50,6	54,8	69,4	71,0	71,5	70,5	66,4	70,2	67,2	60,5	50,2
70-74	49,0	48,8	49,1	49,8	51,9	66,0	67,8	68,4	67,4	63,5	67,1	64,2	57,8
75-79	37,8	45,3	44,7	43,9	45,1	47,3	60,7	62,5	63,0	62,1	58,5	61,9	59,2
80-84	14,9	33,6	35,3	36,7	36,3	37,9	40,4	52,1	53,5	54,0	53,2	50,1	53,1
85-90	12,9	18,5	20,4	22,5	25,1	25,2	26,8	28,9	37,3	38,2	38,6	37,9	35,8
90+	4,7	5,8	7,5	10,4	14,7	17,3	18,3	19,7	21,5	26,7	28,8	29,4	29,2

Tabela P. 3: Projekcija prebivalstva Slovenije 2013–2060 – visok scenarij

	2000	2010	2012	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
SKUPAJ	1987,8	2047,0	2055,5	2066,0	2081,4	2100,9	2113,8	2121,4	2125,6	2125,7	2121,7	2112,5	2099,4
0-4	92,0	102,4	109,4	110,2	103,8	96,5	90,6	89,8	94,1	99,4	100,9	98,3	94,6
5-9	103,6	91,0	92,5	103,4	110,8	105,6	98,6	92,7	91,9	96,2	101,4	103,0	100,3
10-14	124,8	93,9	92,3	91,5	103,9	112,1	107,1	100,1	94,2	93,4	97,7	102,9	104,5
15-19	140,9	105,7	100,1	94,6	92,3	105,9	114,3	109,3	102,3	96,5	95,6	100,0	105,2
20-24	151,2	132,1	123,2	107,2	96,4	96,9	111,0	119,5	114,5	107,6	101,7	100,8	105,2
25-29	143,7	149,6	141,4	133,2	109,2	101,7	103,0	117,2	125,7	120,7	113,8	107,9	107,0
30-34	151,4	157,9	157,5	149,9	134,5	113,1	106,3	107,7	121,8	130,3	125,4	118,4	112,5
35-39	154,7	148,6	153,2	157,5	150,8	137,5	116,6	109,9	111,3	125,4	133,9	128,9	122,0
40-44	158,1	154,9	147,8	147,9	157,9	153,0	140,3	119,5	112,8	114,2	128,3	136,8	131,8
45-49	157,4	156,1	157,5	153,3	147,6	158,9	154,5	142,0	121,4	114,8	116,2	130,2	138,6
50-54	120,4	155,2	152,6	153,4	151,7	147,0	158,7	154,6	142,3	121,9	115,3	116,7	130,6

	2000	2010	2012	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
55-59	111,2	149,7	153,6	150,8	150,3	149,3	145,2	157,1	153,3	141,2	121,0	114,5	115,9
60-64	102,9	111,5	129,5	143,4	146,3	146,6	146,3	142,7	154,8	151,1	139,2	119,3	112,8
65-69	97,4	99,0	94,7	104,9	136,5	139,9	141,0	141,3	138,3	150,4	146,9	135,6	116,3
70-74	78,4	86,4	88,0	90,3	96,7	126,6	130,5	132,3	133,3	131,1	143,1	140,3	130,0
75-79	54,7	72,7	73,3	74,6	78,9	85,3	112,8	117,3	120,0	121,8	120,7	132,7	130,8
80-84	21,1	48,7	52,7	56,4	59,3	64,0	70,3	94,4	99,5	103,3	106,2	106,3	118,1
85-90	17,7	24,3	27,1	30,8	36,6	39,0	42,7	47,7	64,6	68,5	72,0	74,5	75,6
90+	6,1	7,2	9,3	12,6	17,8	21,9	24,0	26,5	29,4	38,0	42,4	45,4	47,7
MOŠKI	970,8	1014,1	1016,7	1023,8	1035,9	1051,8	1063,8	1072,2	1078,3	1082,1	1084,3	1084,1	1081,6
0-4	47,4	52,7	56,2	56,7	53,5	49,7	46,7	46,2	48,5	51,2	52,0	50,6	48,7
5-9	53,1	46,8	47,5	53,2	57,0	54,3	50,7	47,7	47,3	49,5	52,2	53,0	51,7
10-14	64,0	48,3	47,6	47,1	53,4	57,7	55,1	51,5	48,5	48,0	50,3	53,0	53,8
15-19	72,0	54,4	51,5	48,7	47,5	54,6	59,0	56,4	52,8	49,8	49,4	51,6	54,3
20-24	78,2	69,4	63,7	55,0	49,8	50,4	57,7	62,1	59,6	56,0	53,0	52,6	54,8
25-29	73,7	78,7	73,8	69,2	56,1	52,8	53,9	61,3	65,7	63,1	59,6	56,6	56,1
30-34	76,5	83,2	82,8	78,3	70,1	58,6	55,7	56,8	64,2	68,6	66,0	62,5	59,5
35-39	78,3	77,8	79,9	82,6	79,0	72,3	61,2	58,4	59,5	66,9	71,3	68,7	65,2
40-44	81,3	79,4	76,0	77,0	83,0	80,8	74,5	63,5	60,7	61,8	69,2	73,6	71,0
45-49	81,7	79,7	80,3	78,2	76,9	83,9	82,1	75,9	65,1	62,3	63,4	70,7	75,1
50-54	61,0	79,5	77,4	77,8	77,1	76,5	83,8	82,2	76,2	65,5	62,8	63,9	71,1
55-59	54,6	76,3	78,3	76,4	75,7	75,5	75,2	82,6	81,3	75,4	64,8	62,1	63,2
60-64	48,5	54,6	64,1	71,9	73,2	72,9	73,2	73,3	80,8	79,4	73,7	63,3	60,7
65-69	41,9	46,0	44,0	50,1	67,1	68,8	68,9	69,6	70,1	77,5	76,4	71,0	61,1
70-74	29,4	37,6	38,9	40,5	44,8	60,6	62,5	63,2	64,3	65,1	72,5	71,8	67,1
75-79	16,9	27,4	28,6	30,7	33,8	38,0	52,1	54,4	55,6	57,1	58,5	65,7	65,5
80-84	6,2	15,1	17,4	19,7	23,1	26,1	29,8	41,8	44,4	46,1	48,1	50,0	56,9
85-90	4,8	5,8	6,6	8,3	11,6	13,8	15,9	18,6	26,2	28,0	29,5	31,0	32,7
90+	1,3	1,5	1,8	2,2	3,2	4,6	5,7	6,7	7,8	10,6	11,7	12,4	13,1
ŽENSKE	1016,9	1032,9	1038,8	1042,2	1045,4	1049,0	1050,0	1049,2	1047,3	1043,5	1037,3	1028,3	1017,8
0-4	44,6	49,8	53,2	53,5	50,4	46,8	44,0	43,5	45,7	48,2	48,9	47,7	45,9
5-9	50,5	44,2	44,9	50,2	53,8	51,3	47,8	45,0	44,6	46,7	49,2	50,0	48,7
10-14	60,9	45,6	44,7	44,4	50,5	54,4	52,0	48,6	45,7	45,3	47,4	50,0	50,7
15-19	68,8	51,4	48,7	45,9	44,7	51,3	55,4	52,9	49,5	46,7	46,3	48,4	50,9
20-24	73,0	62,8	59,5	52,2	46,6	46,5	53,3	57,4	55,0	51,5	48,7	48,3	50,4
25-29	70,0	70,9	67,5	63,9	53,1	48,9	49,2	55,9	60,0	57,6	54,2	51,3	50,9
30-34	74,9	74,8	74,6	71,5	64,4	54,5	50,6	50,9	57,6	61,7	59,3	55,9	53,1
35-39	76,4	70,9	73,3	74,9	71,7	65,2	55,4	51,5	51,8	58,5	62,6	60,2	56,8
40-44	76,8	75,5	71,8	70,9	74,9	72,2	65,8	56,0	52,1	52,4	59,1	63,2	60,8
45-49	75,7	76,4	77,2	75,1	70,7	75,1	72,4	66,0	56,3	52,4	52,7	59,5	63,5
50-54	59,4	75,7	75,1	75,6	74,5	70,4	74,9	72,4	66,1	56,4	52,5	52,8	59,5
55-59	56,7	73,4	75,3	74,4	74,7	73,8	70,0	74,5	72,1	65,8	56,2	52,4	52,6
60-64	54,4	56,8	65,4	71,5	73,1	73,7	73,1	69,4	74,1	71,6	65,4	55,9	52,1
65-69	55,5	53,0	50,6	54,8	69,4	71,2	72,1	71,7	68,3	72,9	70,6	64,5	55,2
70-74	49,0	48,8	49,1	49,8	51,9	66,0	68,0	69,1	69,0	65,9	70,6	68,6	62,9
75-79	37,8	45,3	44,7	43,9	45,1	47,3	60,7	63,0	64,5	64,7	62,2	67,0	65,3
80-84	14,9	33,6	35,3	36,7	36,3	37,9	40,5	52,6	55,2	57,2	58,0	56,3	61,2
85-90	12,9	18,5	20,4	22,5	25,1	25,2	26,8	29,1	38,3	40,5	42,6	43,5	42,8
90+	4,7	5,8	7,5	10,4	14,7	17,3	18,3	19,7	21,6	27,4	30,6	33,0	34,5

PRILOGA 2 – TERMINOLOŠKI SLOVARČEK

Celotna stopnja rodnosti: Celotna stopnja rodnosti je povprečno število živorojenih otrok na eno žensko v rodni dobi (15–49 let) v koledarskem letu. Izračunamo jo tako, da seštejemo vse vrednosti starostno-specifičnih stopenj splošne rodnosti v koledarskem letu. Poenostavljeno rečeno, gre za to, koliko otrok je v povprečju rodila ženska.

Koeficient starostne odvisnosti starih: razmerje med številom starejših (65 let ali več) in številom delovno sposobnih prebivalcev (15–64 let ali 20–64 let), pomnoženo s 100. Koeficient starostne odvisnosti starih pove, koliko starejših je odvisnih od 100 delovno sposobnih prebivalcev.

Otrok, rojen zunaj zakonske zveze: Otrok, ki ga je rodila samska mati, mati, ki živi v zunajzakonski skupnosti, ali mati, ki je bila poročena, pa je od smrti moža oz. razveze zakonske zveze do rojstva otroka minilo več kot 300 dni.

Prebivalstvo: Statistična definicija prebivalstva je za podatke po 1. 1. 2008 usklajena z definicijo prebivalstva in selivcev iz Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o statistikah Skupnosti o selitvah in mednarodni zaščiti. Po 1. 1. 2008 so pri pripravi statistik o številu prebivalcev za državljane Slovenije in tujce uporabljena enotna merila. Nova definicija prebivalca temelji na konceptu običajnega prebivališča; v Sloveniji je to lahko stalno ali začasno prebivališče. Ključno merilo za določitev običajnega prebivališča je upoštevanje enoletnega prebivanja na naslovu tega bivališča (glede na dejansko, tj. že uresničeno prebivanje ali glede na nameravano prebivanje na tem naslovu).

Pričakovano trajanje življenja: razmerje med vsoto preostalih let življenja oseb, starih x let, in številom le-teh. Izračunavamo ga s pomočjo tablic umrljivosti za eno koledarsko leto ali za več koledarskih let skupaj. Izračunavamo jih za vsak spol posebej.

Selitveni prirast: razlika med številom priseljenih in odseljenih na določenem območju v koledarskem letu. Selitveni prirast na 1.000 prebivalcev (selitveni koeficient) je razmerje med selitvenim prirastom v koledarskem letu in številom prebivalstva sredi istega leta, na določenem območju, pomnoženo s 1.000.

Starostno-specifična stopnja splošne rodnosti: razmerje med številom živorojenih otrok, ki so jih rodile v koledarskem letu matere določene starosti, in številom žensk te starosti sredi istega leta, pomnoženo s 1.000.

Stopnja umrljivosti: umrli na 1.000 prebivalcev.

Tablice umrljivosti in verjetnost smrti: Tablica umrljivosti ali življenjska tablica je tabelarni prikaz intenzivnosti umiranja in njene razporeditve po starosti. Izračunane vrednosti so primerljive v času in prostoru. Verjetnost smrti je razmerje med številom umrlih, starih med x in $x+1$ letom, ter številom živih, starih x let.

Umrljivost dojenčkov: Število umrlih v prvem letu življenja na 1.000 živorojenih.